

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ในครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวด้านการเรียน
3. แนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง
4. แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครอง
5. แนวคิดเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนการสอน
6. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน
7. แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอน
8. เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
9. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษ
10. เอกสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจทักษะความสามารถและลักษณะทางด้านวิชาการ รวมทั้งสมรรถภาพทางสมองด้านต่างๆ ก็ถือว่าเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้เรียนได้จากการเรียนรู้ อนึ่ง ในการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักวิชาการ ได้ให้ความหมายและแนวคิด ทั้งที่มีความหลากหลายและคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็นสอง นัย คือ ในความหมายที่เป็นความรู้ ความสามารถหรือทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์ และความหมายที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความสามารถที่เกิดจากการทำงานของสมอง ตามรายละเอียด ดังนี้

สุวิทย์ หิรัญกาญจน์ และคณะ (2540: 5) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความสามารถ ความรู้หรือทักษะหรือผลของการเรียนการสอนหรือ ผลงานที่เด็กได้จากการประกอบกิจกรรมส่วนนั้นๆ ก็ได้

บุญชม ศรีสะอาด (2545: 109) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ของผู้เรียน ที่แสดงออกในรูปแบบของคะแนนหรือระดับความสามารถในการทำแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดได้

ถูกต้องหลังจากที่ศึกษาเนื้อหาบทเรียนแล้ว ในขณะที่สุภาภรณ์ วัชรสวัสดิ์ (2546: 5) มีความเห็นว่าเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ผลต่างของคะแนน (Gain Score) ที่ได้จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับแบบวัดความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนเรียน

ทองใบ นีก่อนจิตร (2548: 30) ได้อธิบายถึงความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า คือ ความรู้ความสามารถหรือคุณลักษณะ และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนการสอน และทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงสมรรถภาพทางสมอง ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบ หรือการตอบคำถามของผู้เรียน ในที่นี้พบว่า มีความหมายคล้ายคลึงกับที่สราวุฒิ วุฒิศาสตร์ (2553: 40) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ความรู้ความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอนและประสบการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอาจจะแสดงออกในรูปแบบของคะแนนหรือระดับความสามารถในการเรียน ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นอกจากนี้ นุชนาฏ ผ่องพุฒิ (ออนไลน์: 2555) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง การพัฒนาทักษะทางการเรียนซึ่งจะประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพในด้านต่างๆ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากคะแนนที่กำหนดให้หรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือจากทั้งสองอย่าง

สแตน (Stein, 1980: 11) และเฮนนิ่ง (Henning, 1987: 6) กล่าวถึงความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตรงกันว่า หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนที่ได้จากสิ่งที่เรียน หรือจากการเรียนในเนื้อหาที่กำหนด โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้อย่างชัดเจน

อนึ่ง นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความสามารถ หรือทักษะที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ หรือการฝึกประสบการณ์ของบุคคลอย่างมีจุดมุ่งหมายดังได้กล่าวข้างต้นแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังหมายถึงสมรรถภาพทางสมองของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้ ในที่นี้ แอนเดอร์สันและแครทวอล์ท (Anderson and Krathwhol: 2001: 67-68) ได้ศึกษาและทบทวนระดับสมรรถภาพหรือขั้นตอนความสามารถในการทำงานของสมองมนุษย์ในการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยหรือด้านปัญญา (Cognitive Domain) ตามแนวคิดของเบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom, 1976) ซึ่งรู้จักกันดีในชื่อ “Bloom’s Taxonomy” แนวคิดดังกล่าวมีการแบ่งประเภทการเรียนรู้ทางปัญญา (Cognitive Processes) ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. จำ (Remembering) หมายถึง ความสามารถในการระลึกได้ แสดงรายการได้ บอกได้ ระบุน บอกรายชื่อได้ เช่น นักเรียนสามารถบอกความหมายของทฤษฎีได้บอกส่วนประกอบของพืชได้ เป็นต้น
2. เข้าใจ (Understanding) หมายถึง ความสามารถในการแปลความหมาย ยกตัวอย่าง สรุปล้างอิง เช่น นักเรียนสามารถอธิบายแนวคิดของทฤษฎีวิวัฒนาการได้ สรุปล้างอิงจากเรื่องที่อ่านได้
3. ประยุกต์ใช้ (Applying) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาความรู้ แนวคิด ทฤษฎี หรือข้อค้นพบต่าง ๆ ไปใช้ ประยุกต์ใช้ แก้ไขปัญหา ตัวอย่างเช่น นักเรียนสามารถใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาได้

4. วิเคราะห์ (Analyzing) หมายถึง ความสามารถในการเปรียบเทียบ อธิบายลักษณะการจัดการ ตัวอย่างเช่น นักเรียนสามารถบอกความแตกต่างระหว่างทฤษฎี 2 ทฤษฎีได้

5. ประเมินค่า (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการตรวจสอบ วิจาร์ณ ตัดสิน ตัวอย่างเช่น นักเรียนสามารถตัดสินคุณค่าของตัวละครในวรรณคดีเรื่องที่อ่านได้

6. คิดสร้างสรรค์ (Creating) หมายถึง ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ออกแบบ (Design) วางแผนการผลิต ตัวอย่างเช่น นักเรียนสามารถนำเสนอทฤษฎีใหม่ที่แตกต่างไปจากทฤษฎีเดิม หรือนำแนวคิดที่ได้เรียนรู้ไปออกแบบสร้างชิ้นงานใหม่ได้

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของบุคคล รวมทั้ง สมรรถภาพทางสมองที่เกิดจากการเรียนรู้ การลงมือทำกิจกรรม หรือการฝึกประสบการณ์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้อย่างชัดเจน และมีผลทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสติปัญญา ทั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถวัดได้ในรูปแบบของคะแนนหรือระดับความสามารถในการเรียน หลังจากการศึกษาบทเรียนแล้วด้วยวิธีการตอบคำถาม การทำงานตามที่ครูมอบหมาย หรือการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งหมายรวมถึงผลต่างของคะแนน (Gain Score) จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน กับแบบวัดความรู้พื้นฐานก่อนเรียนของผู้เรียนด้วยผลสัมฤทธิ์จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวของการจัดการศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยศึกษาปัจจัยด้านการปรับตัวด้านการเรียน ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง ปัจจัยด้านการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครอง ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน และปัจจัยด้านเทคนิควิธีการสอน

แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวด้านการเรียน

1. ความหมายของการปรับตัวด้านการเรียน

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว และการปรับตัวด้านการเรียนทำให้พบว่า มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะ ซึ่งคล้ายคลึงกันบ้างและแตกต่างกันบ้าง ดังนี้

วรารณ ตระกูลสถิตย์ (2545: 3) ได้อธิบายว่า การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใช้ความพยายามในการปรับตนเองเมื่อเผชิญกับสภาพปัญหาความอึดอัดใจ ความคับข้องใจ ความเครียด ความทุกข์ใจ ความวิตกกังวล ฯลฯ จนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้นๆ สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือในสภาพปัญหานั้นๆ ได้ ถ้าบุคคลปรับตัวแล้วสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมอย่างมีความสุขได้ แสดงว่าบุคคลนั้นมีสุขภาพจิตดี แต่หากว่าบุคคลปรับตัวแล้วยังมีความทุกข์ใจ ว้าวุ่นใจ ไม่สบายใจอยู่ ความรู้สึกดังกล่าวจะยิ่งจะทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตไม่ดี และหากเรื้อรังรุนแรงมากขึ้นอาจจะเจ็บป่วยเป็นโรคประสาทหรือโรคจิตได้

ในทำนองเดียวกัน สำรวย ประโพธิ์ศรี (2544: 6) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวด้านการเรียนว่า เป็นการแสดงออกของนักเรียนที่เกี่ยวกับการตั้งใจเรียน การเอาใจใส่ต่อการเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้สามารถเรียนได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในการเรียน

ทั้งนี้ สุมาลี สุวรรณภักดี (2541: 8) ได้กล่าวเสริมเพิ่มเติมว่า การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน มีความคาดหวังจะเรียนให้ได้ดี มีความมุ่งมั่นจะเรียนให้สำเร็จ รู้จักขอคำปรึกษาและขอความช่วยเหลือด้านการเรียนจากบุคคลต่างๆ ยอมรับการทำงานเป็นทีม กล่าวอภิปรายและซักถามข้อข้องใจกับอาจารย์ สามารถควบคุมความวิตกกังวลในการสอบได้ และมีความพึงพอใจในวิชาที่เลือกเรียน

พะยอม ธัญรส (2540: 19) ได้ให้ความเห็นว่า การปรับตัวด้านการเรียนเป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตัวด้านการเรียนในห้องเรียน และนอกห้องเรียน โดยเป็นการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพศ วัย และระดับการศึกษา ได้แก่ ความสนใจเอาใจใส่ในการเรียน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค แก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนทั้งในสิ่งที่เกิดขึ้นจากตนเองหรือสิ่งแวดล้อมสอบถามอาจารย์ผู้สอน ปรึกษาเพื่อนในบทเรียนที่ไม่เข้าใจ หรือเรียนไม่ทันรวมทั้งสามารถเรียนได้อย่างปกติสุข

วุฒิชัย จงคำนิงคิล (2538: 9) กล่าวว่า การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง ความสามารถที่นักเรียนปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเรียนที่นักเรียนประสบอยู่ดังนี้

1. ด้านการฟังคำบรรยาย ปรับตัวโดยการตั้งใจฟังคำบรรยาย
2. ด้านการจดบันทึกการบรรยาย ปรับตัวโดยจดบันทึกหัวข้อที่สำคัญเขียนคำอธิบายขยายหัวข้อสำคัญอย่างสั้น ๆ
3. ด้านการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ปรับตัวโดยการศึกษาเรียนรู้วิธีการค้นคว้าในห้องสมุด ปรึกษารุ่นพี่ หรือขอคำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน เป็นต้น
4. ด้านการปฏิบัติจริงในห้องปฏิบัติการ ปรับตัวโดยการศึกษาคำอธิบายการใช้ห้องปฏิบัติการอย่างละเอียด ฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ห้องปฏิบัติการจากอาจารย์ให้เข้าใจ รวมทั้งศึกษาคู่มือการปฏิบัติงานหรือคำสั่งในใบงานให้เข้าใจ
5. ด้านการฝึกฝนทักษะ ปรับตัวโดยการขอเพิ่มเวลาในการเข้าฝึกฝนการทำงานในห้องปฏิบัติการมากขึ้น ปรึกษาอาจารย์ผู้สอน ดูแบบจากการปฏิบัติงานของเพื่อน แล้วนำมาปรับปรุงตนเองให้มีทักษะมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ เบอร์นาร์ด (Bernard, 1960: 64) ให้ความหมายว่า การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับตนเองและโลกภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความพึงพอใจ ความแจ่มใสอย่างสูงสุด มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคมมีความสามารถที่จะเผชิญปัญหาและยอมรับความจริงของชีวิต

สรุปได้ว่า การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง การเปลี่ยนพฤติกรรมของนักศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะของการเรียน ในการกล่าวเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ โดยสังเกตได้จากการแสดงออกของ

นักศึกษาเกี่ยวกับการตั้งใจเรียน เอาใจใส่ต่อการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีความคาดหวังจะเรียนให้ได้ดี รู้จักขอคำปรึกษา ขอความช่วยเหลือด้านการเรียนจากบุคคลต่างๆ ยอมรับการทำงานเป็นทีม กล้าอภิปรายและซักถามข้อข้องใจกับอาจารย์ สามารถควบคุมความวิตกกังวลในการสอบได้ มีความพึงพอใจในการเรียนสามารถเรียนได้อย่างมีความสุขโดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะในการสรุปความคิดรวบยอด คติวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาอย่างมีระบบ มีการนำความรู้ที่ผ่านการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านการเรียนและในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน

ผลจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการปรับตัวด้านการเรียนพบว่าได้มีนักวิชาการหลายท่านเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องดังนี้

รอย (Roy, 1976: 135) กล่าวว่าพื้นฐานที่เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ประกอบด้วยร่างกายจิตใจและสังคมซึ่งทำงานผสมผสานเป็นหน่วยเดียวกันเพื่อคงภาวะปกติสุขหรือภาวะสุขภาพดี ความเจ็บป่วยหรือสิ่งกระตุ้นอื่นๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกหรือภายในอาจทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อบุคคลทั้งด้านร่างกายจิตใจและสังคม ดังนั้นบุคคลจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อรักษาสมดุลของร่างกายจิตใจและสังคมบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวจะมีความมั่นคงในชีวิตซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกคือมีสุขภาพดี ยอมรับความเป็นจริง มีความพึงพอใจในชีวิต เป็นต้น ส่วนผู้ที่ประสบความล้มเหลวในการปรับตัวจะก่อให้เกิดปัญหา ในด้านสุขภาพไม่ยอมรับความเป็นจริง มีความซึมเศร้า เป็นต้น ในที่นี้ รอย ได้อธิบายว่าเพื่อคงภาวะความสมดุลในบุคคลมนุษย์จะมีพฤติกรรมในการปรับตัว 4 ประการคือ

1. พฤติกรรมการปรับตัวตามความต้องการด้านสรีระวิทยา (Physiological needs) เพื่อรักษาภาวะของการมีสุขภาพดี

2. พฤติกรรมการปรับตัวตามอัตโนทัศน์ของตนเอง (Self concept) มีพื้นฐานมาจากความต้องการทางด้านจิตใจเป็นความรู้สึนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง หากบุคคลมีความมั่นคงทางจิตใจมีความเชื่อมั่นและมองเห็นคุณค่าในตนเอง ยอมรับความเป็นจริง ยอมรับปรับตัวได้ดีกว่าบุคคลที่มองตนเองไร้ค่าและไม่ยอมรับความเป็นจริง

3. พฤติกรรมการปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ (Role function) ถือเป็นการตอบสนองความต้องการเพื่อคงไว้ซึ่งความมั่นคงทางสังคมในสถานการณ์ใดก็ตามที่บุคคลไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเองได้ บุคคลจะมีการปรับตัวเพื่อแสดงบทบาทของตนให้เป็นไปตามปกติแต่จะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปรับตัวของบุคคลนั้น ๆ เป็นสำคัญ

4. พฤติกรรมการปรับตัวตามความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น (Interdependence relations) เป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลเพื่อคงไว้ซึ่งความมั่นคงทางสังคม ดังนั้นความพอเหมาะระหว่าง การพึ่งตนเอง การพึ่งผู้อื่น และการให้ผู้อื่นพึ่งพาตนเองมีส่วนช่วยให้เกิดความมั่นคงทั้งทางด้านจิตใจและสังคม

โรเจอร์ส (Rogers, 1972:108) ซึ่งเป็นผู้นำทฤษฎีว่าด้วยตนและทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางได้พิจารณาการปรับตัวภายในตนเองบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนเป็นศูนย์กลางของประสบการณ์ต่างๆรอบตัวซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยส่วนหนึ่งของประสบการณ์ที่บุคคลได้รับเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะก่อให้เกิดตัวตน (Self) หรือ “โครงสร้างของตน” ขึ้นมา ซึ่งคือการรับรู้เกี่ยวกับตนในด้านต่างๆ เช่น บุคลิกลักษณะทักษะ ความสามารถของตนเอง บทบาทต่างๆของตนในการเกี่ยวข้องกับผู้อื่นสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตนคิดเจตคติ และค่านิยมต่างๆของตัวเอง ดังนั้น ประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับจึงมีส่วนสำคัญในการกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลให้แตกต่างกันโดยที่แต่ละคนจะเข้าใจและรู้จักโลกส่วนตัวของตนเองได้เป็นอย่างดีที่สุด

บุคคลที่ปรับตัวได้คือบุคคลที่เป็นตัวของตัวเองเข้าใจยอมรับตนเองและผู้อื่นรวมทั้งสามารถรับรู้ประสบการณ์ต่างๆตามความเป็นจริงนำประสบการณ์นั้นมาจัดให้สอดคล้องกับโครงสร้างหรือบุคลิกลักษณะของตนอย่างไม่ขัดแย้งหรือบิดเบือนมีการรับรู้และความคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก ส่วนบุคคลที่ปรับตัวไม่ได้จะมีความขัดแย้งระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาใหม่อย่างมาก ทำให้เกิดความตึงเครียดวิตกกังวลสับสนไม่แน่ใจสูญเสียความเป็นตัวของตัวเองและมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในทางลบ

การวิเคราะห์ข้อมูลของแวนเดอร์วาลล์ (Vandewalle, 1997: 998) ซึ่งได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมจากงานวิจัยของไดเนอร์และดีเวค (Citing Diener, 1978; Dweck, 1980) เกี่ยวกับความล้มเหลวในการแก้ปัญหาการทำงานของเด็ก พบว่า มีเด็กบางคนกล่าวถึงความล้มเหลวของตนว่าเป็นผลมาจากความไม่สนใจของตน และให้ความเห็นว่าเป็นเพราะความบกพร่องด้านความสามารถทางสมองของตน จึงเรียกรูปแบบการตอบดังกล่าวว่า เป็นรูปแบบการตอบซึ่งช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ในขณะที่เด็กบางคนมองเห็นความล้มเหลวของตนเองอยู่ที่การพัฒนาวิธีการในการแก้ปัญหา และมีความสุขในการแก้ปัญหาที่ยาก โดยมองว่าเป็นความท้าทายเรียกรูปแบบการตอบนี้ว่าเป็นรูปแบบการตอบแบบรอบรู้

อย่างไรก็ตามฮิวท์(Huitt, 1998: 7) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการปรับตัว และได้แบ่งลักษณะการกำหนดเป้าหมายออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. เป้าหมายด้านความรู้ หรือการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญต่อความสามารถและความรอบรู้ในด้านของความรู้และทักษะใหม่ ๆ ที่จัดขึ้น
2. เป้าหมายด้านการปฏิบัติ หรือการใส่ใจตนเอง ให้ความสำคัญต่อความสำเร็จซึ่งดูจากการยอมรับจากคนทั่วไปและการทำสิ่งต่างๆ ให้ดีกว่าคนอื่นหรือการทำสิ่งต่างๆ อย่างดีไม่ต้องใช้ความพยายามมาก
3. เป้าหมายด้านสังคม ให้ความสำคัญเกี่ยวกับมิตรภาพระหว่างบุคคล

นอกจากนี้ ฮิวท์ ยังได้กล่าวถึงบริบทที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ในโรงเรียนซึ่งรวมถึงการทำงานในภาวะที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน นักเรียนที่มีเป้าหมายด้านความรู้จะมีลักษณะการทำงานที่มีเป้าหมายด้านการปฏิบัติหรือเป้าหมายด้านสังคม และเพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต จะมีลักษณะของเป้าหมายทั้ง 3 ลักษณะเป็นตัวกำหนดฮิวท์ ยังได้กล่าวถึงแนวคิดอีกรูปแบบหนึ่งว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจในการหลีกเลี่ยงความล้มเหลวโดยส่วนมากแล้วจะเกี่ยวข้องกับเป้าหมายด้านการปฏิบัติ โดย

ลักษณะของบุคคลที่เลือกทำงานง่ายหรือยากนั้นก็เพื่อที่จะให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี หรือการมีข้อแก้ตัวที่ดี ในกรณีที่ตนเองพบกับความล้มเหลว ส่วนบุคคลที่มีแรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จ โดยมากจะเกี่ยวข้องกับเป้าหมายด้านความรู้ โดยมียุทธศาสตร์หลักในการเลือกงานที่ยาก เพื่อสนองความสนใจที่ท้าทายของตนเอง แต่ก็ยังมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวัง

โดยภาพรวมสามารถสรุปได้ว่า การดำรงชีวิตในสังคมของบุคคลนั้นเป็นกระบวนการปรับตัวที่เกิดขึ้นตั้งแต่เกิด และโดยเหตุที่ในแต่ละช่วงวัยจะมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ประสบการณ์ที่ผ่านมาหรือกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จึงเป็นก่อให้เกิดการรับรู้และมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในแต่ละช่วงวัยนั้น ๆ การปรับตัวจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการดำเนินชีวิตของแต่ละช่วงวัย ในที่นี้การปรับตัว เช่นการปรับตัวด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านการเรียนหรือไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวในด้านใดก็ตาม บุคคลจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายใน 3 ลักษณะคือ เป้าหมายด้านความรู้ เป้าหมายด้านการปฏิบัติและเป้าหมายด้านสังคม

3. ลักษณะการปรับตัวของผู้เรียน

โดยทั่วไปแล้ว ลักษณะการปรับตัวของผู้เรียนมีค่อนข้างหลากหลายดังจะเห็นได้จาก สิ่งที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้กล่าวถึงดังนี้

นิภา นิธยาน (2530: 155-157) กล่าวถึง ลักษณะของผู้เรียนที่มีการปรับตัวไว้ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นและความรู้สึกที่มั่นคง
2. มีความอบอุ่นเป็นมิตร มีนิสัยน่ารัก มีเมตตากรุณา
3. มีความรู้สึกตระหนักในคุณค่าและภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติ
4. พร้อมที่จะรับประสบการณ์ใหม่ๆ และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมรอบตัว
5. รู้จักรักษาอนามัยและสุขภาพร่างกายอย่างสม่ำเสมอ
6. มีความกล้าที่จะเผชิญกับความจริงในชีวิต
7. มีจิตใจหนักแน่นมั่นคง ไม่ท้อถอยหวาดหวั่น พร้อมที่จะแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่าง

เต็มกำลังความสามารถ

8. มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี
9. ไม่มีอารมณ์เกลียดเคียดแค้น รู้จักการยับยั้ง และควบคุมสติอารมณ์ของตนเองได้
10. ไม่แครงเครียดหรือวิตกกังวลจนเกิดเหตุ

นอกจากนี้ วราภรณ์ ตระกูลสฤณี (2545: 213) ยังกล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีว่าเป็นบุคคลที่มีลักษณะดังนี้

1. รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้โดยปราศจากอคติ
2. ยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็นกล่าวคือเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจในตนเอง
3. ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. มองโลกในแง่ที่ดีมีความคิดทางบวกมากกว่าความคิดด้านลบ

5. มีความเชื่อมั่นในตนเองไม่ตกอยู่ใต้ความกดดันจากบุคคลหรือสถานการณ์อื่นใด
6. รู้จักการควบคุมอารมณ์รู้จักการจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสมหรือที่เรียกว่า “มีความฉลาดทางอารมณ์”
7. สามารถเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคใดๆได้ด้วยความมีสติและใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในชีวิต
8. มักจะประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนตัวการทำงานและอาชีพ
9. สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

วลัยพร ขววัฒนาพงศ์ (2546: 19) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มีการปรับตัวได้ดีว่าจะเป็นคนที่กำลังเผชิญความจริงเกี่ยวกับชีวิต รู้จักขอบเขตความสามารถของตนเองมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึนึกคิดของตนเองให้กับผู้อื่น มีความเชื่อมั่นเห็นคุณค่าตนเอง และมีความมั่นคงทางอารมณ์เข้ากับผู้อื่นได้

สรุปได้ว่า ลักษณะของผู้เรียนที่สามารถปรับตัวได้ดีจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพความเป็นจริง มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้อย่างเต็มความสามารถ

4. ความสำคัญของการปรับตัวด้านการเรียน

การปรับตัวด้านการเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในความเป็นจริง นักศึกษาทุกคนต่างก็มีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในด้านการเรียนซึ่งต้องอาศัยความเพียรพยายาม แต่บางครั้งนักศึกษาก็อาจประสบกับปัญหาต่างๆ มากมาย การปรับตัวจึงเป็นวิธีการที่นักศึกษาสามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน และการกระทำของตนเองให้ได้ตามความต้องการและตามสภาพแวดล้อมในการศึกษา การปรับตัวมีประโยชน์ คือ ช่วยในการระบายอารมณ์ ลดความตึงเครียด ทำให้บุคคลรู้สึกสบายใจขึ้น ทำให้ไม่เกิดการสะสมความอึดอัดคับข้องใจ ความผิดหวัง และความไม่สบายใจไว้เพียงลำพัง ถ้าบุคคลไม่มีการปรับตัวบุคคลนั้นก็ต้องทนอึดอัดอยู่เพียงคนเดียว และถ้าไม่ระบายอารมณ์ที่ไม่พึงปรารถนาออกไปเสียบ้าง แต่กลับปล่อยให้อารมณ์นั้นเกิดการสะสมค้างค้ำอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของตนเองตลอดเวลา ก็อาจจะทำให้บุคคลเป็นโรคจิตหรือโรคประสาทได้ในที่สุด (จักรกฤษ เลื่อนกฐิน, 2549: 15) อนึ่ง มีผู้ที่กล่าวถึงวิธีการปรับตัวเพิ่มเติมอีกหลายท่าน ได้แก่

ดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์ (2541: 6) กล่าวถึงการปรับตัวภายในและนอกห้องเรียน ดังนี้

1. การปรับตัวด้านการเรียนในห้องเรียน ได้แก่ ความตั้งใจ มีสมาธิในการเรียนการฟัง และสรุปใจความสำคัญ การซักถามบทเรียนในเรื่องที่เรียนไม่เข้าใจ การตอบคำถามของผู้สอนในเรื่องที่เกี่ยวกับบทเรียน ความกล้าในการแสดงความคิดเห็น และความมั่นใจในการแสดงออกหน้าชั้นเรียน
2. การปรับตัวด้านการเรียนนอกห้องเรียน ได้แก่ การวางแผนในการเรียน การรู้จักแบ่งเวลาในการเรียน การอ่านและสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน การจดบันทึกย่อขณะทบทวนบทเรียน

ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตรงตามกำหนด รวมถึงความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายด้วย

พระมหามนตรีสามารถไทย (2548: 129) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปรับตัวของพระนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในส่วนกลางพบว่า ด้านการเรียนพระนิสิตมีการปรับตัวมาก ส่วนสุภาพร นนธิ (2547: 61) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่า นักศึกษามีปัญหาด้านการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่ณัฐพล แนวจำปา (2540: 59) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลมีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากลักษณะของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามีความแตกต่างจากในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่นักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ มัลลวีร์ อดุลวัฒน์ศิริและวิศรา ศรีสวัสดิ์ (2538: 1-4) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการปรับตัวว่า บุคคลต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาที่ดำรงชีวิต ทั้งการเปลี่ยนแปลงของตัวบุคคลเองที่เจริญเติบโตขึ้นจากการเป็นทารก เป็นเด็ก เป็นวัยรุ่น เป็นผู้ใหญ่และเป็นผู้สูงอายุ การที่บุคคลเจริญเติบโตย่อมส่งผลให้การรับรู้ การเข้าใจถึงสิ่งต่างๆ ตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้น บุคคลจึงต้องหาวิธีการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง ทั้งนี้ เพราะการที่จะมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขของบุคคลนั้น มิได้เกิดจากความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตนเองแต่เพียงอย่างเดียว หากยังหมายรวมถึงความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ อีกด้วย

สุนทรทิพย์ หนูนพล (2544: 28-29) กล่าวถึงความสำคัญของการปรับตัวว่า คนที่ปรับตัวได้ดีจะเป็นคนที่มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนเอง คือมีความเป็นอิสระ มีจิตใจอารมณ์ที่มั่นคง ส่วนบุคคลที่มีปัญหาด้านการปรับตัวจะไม่กล้าแสดงออก เก็บตัวหรือถอยหนี เข้ากลุ่มเพื่อนไม่ได้และมีความเครียด

สาระโดยสรุป สามารถกล่าวได้ว่า การปรับตัวมีความสำคัญอย่างมากกับคนทุกคน เนื่องจากในความเป็นจริง ไม่มีมนุษย์คนใดจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้โดยไม่เกิดความทุกข์ ดังนั้น เพื่อให้ตนเองสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงควรยึดถือหลักของการเรียนรู้ที่รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความเข้าใจว่า มนุษย์มิได้อยู่คนเดียวบนโลกนี้ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การกระทำสิ่งใดย่อมส่งผลที่ตามมาถึงตนเองและผู้อื่นเสมอ ทั้งในแง่ดีและแง่ไม่ดี ดังนั้น การที่จะเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขจึงจำเป็นต้องรู้จักวิธีการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างสงบและสันติ

แนวคิดเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง

ครอบครัวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสติปัญญาและความคิดของนักศึกษา โดยผ่านการอบรม ดูแล และสั่งสอนของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ทั้งนี้ การอบรมเลี้ยงดูนับเป็นสิ่งสำคัญที่

มีบทบาทในการพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจึงมีส่วนช่วยในการปรับตัวของนักศึกษาที่จะสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้ จุดมุ่งหมายปลายทางร่วมกันทางการศึกษาประการหนึ่งของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็กก็คือ ความต้องการให้เด็กมีความกระตือรือร้น ตั้งใจเรียน เรียนรู้อย่างมีความสุขจนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นและประสบความสำเร็จในชีวิต

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการอบรมสั่งสอน ดังนี้

ฉันทนา ภาคบงกช (2544: 29) กล่าวว่า การอบรมสั่งสอน หมายถึง การจัดสิ่งแวดล้อมให้แก่เด็กให้เติบโตในทิศทางที่ต้องการ

รติชน พีรยสร์ (2544: 60-61) ได้กล่าวถึง การอบรมสั่งสอนว่า หมายถึง การแนะนำสั่งสอนให้ความรู้ความคิด แนวทางในการปฏิบัติ การถ่ายทอดบุคลิกภาพ ค่านิยม ตลอดจนการเป็นแบบอย่างในเรื่องต่างๆ รวมถึงการอบรมให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์

สมคิด อิศระวัฒน์ (2542: 10) ให้ความหมายของการอบรมสั่งสอนว่า หมายถึง การเลี้ยงดูที่เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ และวิธีการปฏิบัติของแต่ละครอบครัวที่让孩子ได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม และจากกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต มีทั้งการกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น การอบรมสั่งสอนของพ่อแม่จึงส่งผลต่อพฤติกรรมถาวรของเด็กในปัจจุบัน

สุนน อมรวิวัฒน์ และคณะ (2534: 19) ได้อธิบายว่า การอบรมสั่งสอน หมายถึง ลักษณะวิธีการต่างๆ ที่ผู้เลี้ยงเด็กใช้ในการเลี้ยงดู ดูแล อบรมสั่งสอน และการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก รวมทั้งการปฏิบัติตัวของผู้เลี้ยงเด็ก ความคิดเห็นของผู้ใหญ่เกี่ยวกับเด็ก ตลอดจนสนใจกิจกรรมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

เกษม เกษมนุกิจกุล (2534: 27) กล่าวว่า การอบรมสั่งสอนเป็นการถ่ายทอดค่านิยมทางวาจาในสิ่งที่พ่อแม่ต้องการให้เด็กรับรู้และปฏิบัติตาม เป็นการชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติให้แก่เด็กโดยตรงว่าสิ่งใดที่ควรกระทำ และไม่ควรกระทำ สิ่งใดผิดหรือสิ่งใดถูก และควรทำอย่างไร โดยการอบรมสั่งสอนนี้มีทั้งลักษณะที่เป็นทางการ และไม่ใช่วางการ

บรูมและเซลซนิก (Broom; and Seiznick, 1971) ได้ให้ความหมาย การอบรมสั่งสอนว่า หมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรม และการทำให้บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบตามแนวคิดของแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงจากชีวอินทรีย์เป็นมนุษย์ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ สามารถปฏิบัติตามค่านิยม อุดมคติและตามระดับความทะเยอทะยานของแต่ละบุคคล

สาระโดยสรุป การอบรมสั่งสอน หมายถึงการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักศึกษาในรูปแบบที่เป็นทางการ หรือไม่ใช่วางการ ในลักษณะของการให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติให้ความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองภายใต้กรอบค่านิยม และวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอบรมสั่งสอนของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีต่อเด็กอย่างพอดีและเหมาะสม จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมโดยตรงของนักศึกษาเป็นอย่างมาก ดังที่ รัชฎา ขึ้นเสียง (2547: 34-35) กล่าวว่า การอบรมสั่งสอนเด็กที่เหมาะสมย่อมส่งผลที่ดีต่อพฤติกรรมของเด็ก เช่น การให้ความรัก ความอบอุ่น สนับสนุนเด็ก ยอมรับเด็ก เด็กย่อมเป็นผู้มีความสุข มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมั่นคง มีความรับผิดชอบ และที่สำคัญจะมีความเป็นมิตรกับผู้อื่น เด็กจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กได้รับการอบรมสั่งสอนที่ผิดๆ จะกลายเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมที่มีปัญหาไม่รักตนเอง และไม่รู้จักรักคนอื่น เข้ากับคนอื่นไม่ได้ทำให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ในที่นี้ ได้กล่าวว่าการอบรมสั่งสอนเด็กที่เหมาะสมควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. สร้างบรรยากาศภายในครอบครัวให้มีความเป็นประชาธิปไตย โดยที่พ่อแม่เป็นผู้เริ่มต้นให้สมาชิกในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ซึ่งวิธีการนี้จะเป็นแนวทางที่จะให้เด็กมีความคิดริเริ่มและมีความมั่นใจในตนเอง

2. หลีกเลี่ยงการลงโทษเด็กด้วยความรุนแรง แต่ใช้การตั้งกฎเกณฑ์แทน ให้การเสริมแรงทางบวกเช่น การให้รางวัลด้วยคำพูดชมเชย การให้สิ่งของที่เด็กต้องการ

3. ให้ความยุติธรรมระหว่างพี่น้อง พยายามไม่ให้เกิดความลำเอียงเพราะจะเป็นสาเหตุของการอิจฉากันระหว่างพี่น้อง ทำให้เด็กกลายเป็นคนที่มีนิสัยชอบอิจฉา ชอบเอาชนะ และชิงดีชิงเด่น

4. เป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับลูก พ่อแม่มีอิทธิพลมากที่สุดในการเป็นตัวอย่ง การแสดงออกทางพฤติกรรมหลายๆ ด้านสำหรับลูก เด็กจะเรียนรู้ และรับพฤติกรรมจากพ่อแม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือการแสดงออกทางกิริยาอาการ และการแสดงออกทางอารมณ์โดยไม่รู้ตัว

โดยสรุปแล้วการอบรมสั่งสอนที่เหมาะสมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองสามารถทำได้ด้วยการสร้างบรรยากาศภายในครอบครัวที่เป็นกันเอง มีความเป็นประชาธิปไตย ให้ความยุติธรรมระหว่างพี่น้อง เป็นตัวอย่างที่ดีและหลีกเลี่ยงการลงโทษนักศึกษาด้วยความรุนแรง ทั้งนี้ เพื่อที่ว่านักศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นจะได้รู้สึกอบอุ่น และไม่เกิดปัญหาทางด้านสภาพจิตใจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้น ผลจากรากฐานของความรักและความเข้าใจระหว่างนักศึกษากับบิดามารดาหรือผู้ปกครองจะช่วยให้เด็กศึกษาเจริญเติบโตและพัฒนาขึ้นเป็นบุคคลที่มีคุณค่าในสังคมได้ การอบรมสั่งสอนจึงต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้และความพร้อม ดังที่ สุชีรา บุญทัน (2541: 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ และผู้ปกครองว่า เป็นการฝึกอบรมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเอง รู้จักการแก้ปัญหา มีวินัย สามารถปรับตัวเข้าสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุกๆ ด้าน เป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก ด้วยเหตุที่พ่อแม่ทุกคนล้วนปรารถนาที่จะให้บุตรหลานของตนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ มีความเจริญก้าวหน้ามีความสุขประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และมีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในด้านต่างๆ สูง สามารถอยู่รอดในสังคม ทั้งนี้ นักจิตวิทยาเชื่อว่าความแตกต่างของเด็กที่เกิดจากการอบรมสั่งสอนที่ต่างกันในวัยเด็ก จะมีอิทธิพลต่อการสร้างลักษณะนิสัยที่จะติดตัวเด็กไปตลอดชีวิต

สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองที่เกิดจากการอบรมสั่งสอน และเกิดจากรากฐานของความรักและความเข้าใจระหว่างนักศึกษากับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง จะช่วยทำให้นักศึกษาเจริญเติบโตและพัฒนาขึ้นเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม การอบรมสั่งสอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างดี

แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนการเรียนรู้จากผู้ปกครอง

แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนการเรียนรู้จากผู้ปกครองช่วยให้เข้าใจได้ว่า ถ้าผู้ปกครองให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นภายในบ้าน และให้ความสำคัญแก่นักศึกษา ผลที่ตามมาก็คือ จะทำให้นักศึกษาเป็นคนที่มีความร่วมมือกับสังคมและผู้อื่น มีความเป็นมิตร มีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบและรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมเท่าๆ กับของตนเอง มีความตรงไปตรงมา เป็นผู้ที่ไม่ว่างใจได้ มีความสามารถในการเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจและมองตนเองได้ตรงกับความเป็นจริง อย่างไรก็ตาม สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองเกิดจากการที่ผู้ปกครองให้ความรักความห่วงใย ความเอาใจใส่ในการเรียนของนักศึกษาและเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักศึกษานั้นเอง สิ่งเหล่านี้จึงเป็นแรงกระตุ้นให้นักศึกษามีความตั้งใจ และเอาใจใส่ต่อการเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน นักศึกษาที่ประสบความสำเร็จทางการเรียนมักเป็นผลที่มาจากการศึกษาที่ผู้ปกครองให้ความดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี ยอมรับในความเป็นตัวตนของนักศึกษา ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มีความไว้วางใจในการทำกิจกรรมต่างๆ เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมทั้งให้กำลังใจแก่นักศึกษา และไม่เร่งรัดเกี่ยวกับความสำเร็จทางการเรียนจนมากเกินไป

การสนับสนุนการเรียนรู้จากผู้ปกครองจะช่วยทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบการเรียนดีขึ้น ทั้งนี้เมื่อนักศึกษาได้รับความรักความเอาใจใส่จากผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด ได้รับความไว้วางใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเรียนและให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น จะทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้น มีกำลังใจในการเรียนและจะมีความพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนดังที่ประกายทิพย์ พิชัย (2539: 7-8) เน้นย้ำแนวคิดนี้ว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองด้านการเรียนหมายถึง พฤติกรรมที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อบุตรในด้านการเรียน ซึ่งได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียนของบุตร การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทางการเรียนที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น การให้ความไว้วางใจในการทำกิจกรรมด้านการเรียนของบุตรกับเพื่อน ๆ การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรียน และการให้กำลังใจของบิดามารดา และผู้ปกครอง เป็นต้น

งานวิจัยของบิตเวียด (Bidweid, 1976) ที่ศึกษาสภาพสังคมของคนอเมริกัน ยืนยันข้อสรุปที่ว่า ฐานะสังคมของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการศึกษาของบุตร นอกจากนั้นยังมีผู้ที่ทำการวิจัยเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนักเรียน เช่นงานวิจัยของ หวังและเวลเบิร์ก (Wang and Wallberg, 1992) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ช่วยให้เด็กนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี โดยได้สังเคราะห์เนื้อหาของคำแนะนำทางการเรียนในหนังสือคู่มือการเรียนจำนวน 179 บท สังเคราะห์รายงานวิจัยจำนวน 91 เรื่องและสำรวจความคิดเห็นของนักวิจัยการศึกษาอีก 61 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่บ้านและการสนับสนุนจาก

ผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของผู้เรียน โดยถูกจัดเป็นปัจจัยที่อยู่ในอันดับที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 58.40

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ในครอบครัวที่ผู้ปกครองมองเห็นความสำคัญของการศึกษานักศึกษา จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เพราะผู้ปกครองจะให้การสนับสนุนทางการเรียนแก่นักศึกษา โดยให้กำลังใจ เอาใจใส่ในการทำการบ้านและการศึกษาหาความรู้ของนักศึกษา ส่วนครอบครัวที่พ่อแม่ไม่มีเวลา เอาใจใส่ต่อการเรียน หรือไม่ให้การสนับสนุนทางการเรียนแก่นักศึกษาก็จะส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

แนวคิดเกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน

1. ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 606) ได้มีการนิยามความหมายของคำว่า บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมว่า “บรรยากาศ” หมายถึง ความรู้สึกหรือสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัว ส่วนคำว่า “สิ่งแวดล้อม” หมายถึง สิ่งต่างๆ ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคมที่แวดล้อมมนุษย์อยู่

ความหมายดังกล่าวข้างต้น มีผลให้นักวิชาการ นักการศึกษา นักจิตวิทยา ตลอดจนผู้วิจัยหลายท่านได้บัญญัติความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนขึ้นมาใช้แตกต่างกันตามบริบทของศาสตร์นั้น ๆ เช่น หมายถึง สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมทางการเรียน บรรยากาศในห้องเรียน บรรยากาศของห้องเรียน บรรยากาศทางสังคมในห้องเรียน หรือบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน เป็นต้น ทั้งนี้ แต่ละคำจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการนำคำนั้น ๆ ไปใช้ แต่สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “บรรยากาศการเรียนการสอน” ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

กูด (Good, 1973: 106) ได้ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนอย่างง่าย ๆ ว่า หมายถึง สภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียน

ลอว์เรนซ์ (Lawrens, 1976: 418) ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า เป็นสภาพทางจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจอารมณ์แจ่มใส รู้สึกตื่นตัว กระฉับกระเฉงก็จะมีคามสนใจในการเรียน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

บัญชา แสหนทวิ (2544: 43) ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า หมายถึง สภาพหรือสิ่งแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยาในระบบสังคม ซึ่งมีความเคลื่อนไหว อันประกอบด้วย พฤติกรรมของครูผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งชาญชัย อาจินสมาจาร (2544: 43) ก็ได้ให้คำจำกัดความของบรรยากาศการเรียนการสอนว่าเป็น บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนและครูทำงานร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

สรุปได้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึงการรับรู้ของนักศึกษาถึงสภาพทางการเรียนการสอน ซึ่งมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจ หรืออารมณ์ของนักศึกษา เป็นสภาพการที่ช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีชีวิตชีวา มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ สถานที่เรียนมีความสะอาด มีห้องปฏิบัติการทางภาษาที่มีประสิทธิภาพพร้อมใช้งานห้องเรียนมีแสงสว่าง มีอากาศถ่ายเท มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปราศจากกลิ่นเหม็นและเสียงรบกวน มีความพร้อมด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยและมีปริมาณเพียงพอ ครูผู้สอนมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและมีความสามารถในการปฏิบัติงานสอนที่แสดงออกถึงความรอบรู้ในการสอน มีการเตรียมการสอน มีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย และเหมาะสมกับนักศึกษา ผู้สอนเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและตรงกับเนื้อหา จัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษา ให้ความรัก ความเมตตาปราณีความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา และข้อชี้แนะทั้งด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว และให้โอกาสนักศึกษาในการแสดงออกถึงความสามารถอย่างเหมาะสมและเต็มที่

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน

โรเจอร์ (Rogers, 1969: 157-14) มีความเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนการสอนว่า ควรคำนึงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความคิดความรู้สึก ท่าที เจตคติ ค่านิยมและความเชื่อ โดยควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการมุ่งเน้นทางด้านวิชาการและสติปัญญา เนื่องจากสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศการเรียนที่ไม่ดีจึงจะเป็นการเสริมความอบอุ่นมั่นใจ และเชื่อถือระหว่างครูกับนักเรียน

แอนเดอร์สัน (Anderson, 1970: 135-152) ได้ทำการศึกษาถึงผลของบรรยากาศการเรียนการสอนที่มีต่อผู้เรียน และระบุถึงลักษณะบรรยากาศชั้นเรียนที่มีอิทธิพลและส่งเสริมต่อการเรียนรู้ และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้

1. มีความเป็นกันเอง และทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนม คุ่นเคยกับสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน
2. มีการแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนต่างๆ ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
3. มีการปฏิบัติตามเกณฑ์กิจกรรมการเรียนที่เป็นประโยชน์ และผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้
4. มีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน ไม่ล่าช้าและมีความสอดคล้องเหมาะสม
5. มีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนรวมทั้งมีความพยายามที่จะลดความขัดแย้งระหว่างกัน
6. มีการกำหนดจุดประสงค์และความคาดหวังในการเรียนรู้ให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบอย่างชัดเจน
7. สร้างความเป็นธรรม โดยครูผู้สอนไม่มีความลำเอียงในการดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน
8. ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมที่ทำทลายความสามารถอยู่เสมอ

9. สร้างความกระตือรือร้นทางการเรียน และจัดความน่าเบื่อหน่ายของบทเรียน
10. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ
11. ไม่ส่งเสริมให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกในหมู่ผู้เรียน
12. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
13. เปิดโอกาสให้มีเสรีภาพทางการเรียนการสอนอย่างมีขอบเขต ไม่ปล่อยปละละเลยจนขาดระเบียบและขาดความรับผิดชอบ

นอกจากนี้ เบิร์นาร์ด (Bernard, 1970: 265) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของบรรยากาศการเรียน การสอนและการจัดกิจกรรมทางการเรียนต่างๆ ว่า มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของผู้เรียนเป็นอย่างมาก โดยครูผู้สอนควรจะต้องมีความตระหนักตลอดเวลาว่า ควรจัดบรรยากาศและกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใดจึงจะเหมาะสมกับนักเรียนระดับและวัยของผู้เรียน ในที่นี้ กิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละอย่าง มีความเหมาะสมแตกต่างกันและมีความหมายที่แตกต่างกันสำหรับผู้เรียนแต่ละคน

มาลี จูทา (2542: 251) ได้เน้นย้ำว่า ห้องเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของนักเรียน ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดห้องเรียนให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม ให้การสนับสนุนและส่งเสริม การเรียนรู้แก่ผู้เรียนด้วยความเต็มใจ โดยทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าห้องเรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการ เรียนรู้ ทั้งนี้ ภายในห้องเรียนควรจัดให้มีอุปกรณ์การเรียนในมุมมองต่างๆ มีการตกแต่งห้องเรียนด้วย นิทรรศการ หรืองานวิชาการในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และควรปรับเปลี่ยนป้ายนิทรรศการ หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับช่วงเวลาหรือเทศกาล

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544: 48-52) ได้อธิบายถึงบรรยากาศการเรียนการสอนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นบรรยากาศของการให้ความร่วมมือ ซึ่งกันและกัน ซึ่งทั้งผู้สอนและผู้เรียนต่างก็มีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางจิตใจร่วมกัน ดังนี้

1. บรรยากาศความคุ้นเคย

1.1 บุคลิกภาพของครูผู้สอน ได้แก่ การยิ้มแย้มแจ่มใส การแต่งกายสุภาพและสะอาดมี อารมณ์ขัน แสดงท่าทางและการใช้คำพูดอย่างเหมาะสม ใช้มีน้ำเสียงที่น่าฟัง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความ เร้าใจและดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้สนใจเรียน

1.2 พฤติกรรมการสอนของผู้สอน เป็นพฤติกรรมที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรม และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ซักถามโต้แย้ง การสอนที่ผู้สอนมีความเป็นกันเอง มีความเป็น ประชาธิปไตยจะทำให้กิจกรรมการเรียนรู้อันดำเนินไปด้วยความสนุกสนานและมีชีวิตชีวา

2. บรรยากาศที่เป็นอิสระ คือ บรรยากาศที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการค้นคว้าความรู้ด้วย ตนเอง โดยใช้กระบวนการค้นหาความรู้ และเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนและ ประสานความคิดร่วมกัน

3. บรรยากาศที่ท้าทาย คือ บรรยากาศที่ผู้สอนสร้างให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนใจ ติดตาม และอยากศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น การถามคำถามที่ต้องใช้ความคิด การถามเรื่องราวที่ ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ของประเทศและของโลก ฝึกให้ผู้เรียนทำงานที่ต้องใช้ความพยายามในการ ค้นหาค้นหาและทำให้สำเร็จ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศของการแข่งขันระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่ม เป็นต้น

4. บรรยากาศของการยอมรับนับถือ คือ บรรยากาศที่ผู้เรียนยอมรับนับถือผู้สอนในฐานะที่เป็นผู้ให้ความรู้และเป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งด้านเนื้อหาและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ในทางกลับกัน ผู้สอนจะต้องยอมรับผู้เรียนในฐานะปัจเจกบุคคลที่มีความสามารถ มีสติปัญญา มีความถนัด และมีทักษะแตกต่างกัน โดยยอมรับคุณค่าของผู้เรียนแต่ละคน และนำคุณค่าหรือความสามารถที่แตกต่างกันนี้ไปประสานสัมพันธ์ให้เกิดประโยชน์

5. บรรยากาศของการควบคุม เป็นบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และระเบียบวินัยของห้องเรียน โดยผู้เรียนมีหน้าที่รับผิดชอบในงานของตน มีความตรงต่อเวลา ประพฤติปฏิบัติตนในห้องเรียนอย่างเหมาะสม ทั้งด้านการแต่งกาย ภาษา ท่าทาง มีความสุภาพ และเป็นผู้มีสัมมาคารวะ

6. บรรยากาศของการกระตุ้นความสนใจ คือ ผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนด โดยใช้การเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มความถี่ของการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ และใช้เวลาในการเรียนเต็มที่ มีสุขภาพจิตที่ดีเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากบรรยากาศการเรียนการสอนไม่เหมาะสมก็จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ และไม่ตั้งใจเรียน

3. การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการสอน ในที่นี้ นักการศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าไว้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารการศึกษาและผู้สอนได้ใช้เป็นหลักในการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชาลซ์ อัจฉินสมาจาร (2544: 46)กล่าวว่า ครูมีบทบาทในการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ

1. เป็นตัวอย่างในเจตคติ ทั้งด้านพฤติกรรมทางบวกและการสร้างสรรค์ต่อเพื่อนร่วมงาน นักเรียนและผู้ปกครอง
2. ใช้อำนาจหน้าที่อย่างยุติธรรม
3. ให้ความอบอุ่นและการสนับสนุนแก่ผู้เรียน
4. ส่งเสริมความคิดหรือความร่วมมือ ให้อิสระแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม
5. กระตุ้นผู้เรียนให้เรียนรู้และใช้มาตรการในการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้
6. ประกันความสมดุลที่มีเหตุผลระหว่างผลสะท้อนกลับในทางบวกและทางลบ
7. ให้โอกาสเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองได้รับการสนับสนุน ได้รับการยอมรับว่ามีคุณค่าจะเป็นผู้ที่สามารถประสบความสำเร็จ และมีความมั่นคงทางอารมณ์

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2538: 75-78)ได้ให้ความเห็นว่า ครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศทางด้านการเรียนการสอนได้ดังนี้

1. สร้างจริยธรรมการเรียนรู้ จริยธรรมการเรียนรู้เป็นคุณสมบัติทางความประพฤติของผู้เรียนในแง่ของการสำนึกและการตัดสินใจเกี่ยวกับความประพฤติซึ่งสังคมคาดหวังที่จะให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติ จริยธรรมการเรียนรู้จะขึ้นกับลักษณะพื้นฐานทางจิตใจที่ได้รับการอบรมมาแล้วเป็นอย่างดีจากทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน เช่น

1.1 ผู้เรียนมีแนวทางการเรียนที่จะยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เช่น เมื่อทำงานเสร็จแล้วให้ตรวจทานผลงานก่อนส่งเสมอ หรือฝึกการใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือที่ห้องสมุด

1.2 ผู้เรียนมีตัวอย่าง หรือแบบอย่างที่ดีที่จะยึดถือปฏิบัติ

1.3 ครูจัดกิจกรรมยกย่องคนดี เช่น ผู้รักการเรียนรู้ ผู้ขยันที่สุดในห้อง เป็นต้น

2. สร้างวิธีการเรียนแก่ผู้เรียนความสามารถทางการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนไม่เหมือนกัน บางคนเรียนรู้ได้เร็ว บางคนเรียนรู้ได้ช้า บางคนชอบฟัง บางคนชอบอ่าน ครูผู้สอนจึงควรช่วยพัฒนาวิธีการเรียนให้แก่ผู้เรียน

3. สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ วัฒนธรรมการเรียนรู้เป็นวิถีชีวิตของการเรียนของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ครูผู้สอนควรสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนให้แก่ผู้เรียนโดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองสร้างสภาพการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตในโรงเรียน เช่น การรู้จักใช้ห้องสมุดในการแสวงหาความรู้

4. สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน พฤติกรรมของผู้เรียนจะดีขึ้นหรือไม่อยู่กับศรัทธาที่นักเรียนมีต่อครู ดังนั้นครูผู้สอนควรเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน

วรพรรณ สิทธิเลิศ (2537: 65) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ครูผู้สอนเป็นผู้สามารถที่จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นได้ ดังนี้

1. บุคลิกภาพของครู บุคลิกภาพของครูที่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การมีอารมณ์ขัน และการแสดงบทบาทในฐานะผู้นำของครู

2. พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามเจตคติ และความคาดหวังบางประการ ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อการสอน มีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียน และเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี ย่อมเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียน และความคาดหวังของครูที่มีต่อผู้เรียนมักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครู

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ถ้าเป็นไปในทางที่ดี หมายถึงทั้งครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เช่น การที่ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้นจะทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ สนุกสนาน ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหว ได้ใช้ความคิดของตัวเอง ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

4. การใช้แรงเสริมที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยเฉพาะกับผู้เรียนที่เรียนอ่อนและผู้เรียนที่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรม

สาระโดยสรุป การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่นและได้ผลดี นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในที่นี้ ครูผู้สอนควรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจว่าสภาพแวดล้อมลักษณะใดที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งนี้ เพื่อจะได้จัดบรรยากาศให้เหมาะสมกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน

มีผู้เปรียบเปรยถึงบทบาทหน้าที่ของครู หรืออาจารย์ผู้สอนว่าเป็นผู้ทำงานสร้างคนซึ่งถือว่าเป็นงานที่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนงานของครู-อาจารย์จะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามที่ต้องการทำให้ศิษย์รู้จักคิดและตัดสินใจได้อย่างฉลาดครู-อาจารย์จะต้องแนะแนวทางให้ศิษย์ได้มีโอกาสเพิ่มพูนประสิทธิภาพของชีวิตความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครู-อาจารย์ในรูปแบบของการสอนนั้นจึงเป็นศิลปะที่ยากที่จะวิเคราะห์ได้

คุณลักษณะของอาจารย์ในสังคมยุคใหม่ต้องเป็นผู้สร้างบรรยากาศทางวิชาการเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดค้นแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ตลอดจนเป็นแบบอย่างของคนที่มีคุณธรรมและมีปัญญา นอกจากนี้ คุณลักษณะของความเป็นครูก็ต้องมีความเป็นกัลยาณมิตรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและศิษย์ ในที่นี้ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาและนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูดีในสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

สุจริต เพียรชอบ (2540: 18) กล่าวถึงคุณธรรมของครูตามหลักแนวคิดทางพุทธศาสนาหรือคุณธรรมซึ่งเป็นธรรมสำหรับครูในการยึดถือปฏิบัติเพื่อสร้างศรัทธาและยึดมั่นในความดีว่ามีอยู่ 7 ประการ ดังนี้

1. ปิโย คือ การทำตัวให้เป็นที่รักแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป
2. ครุ คือ การเป็นบุคคลที่มีความหนักแน่นมีจิตใจมั่นคงมีความรู้และน่าเคารพ
3. ภาวนิโย คือ การเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีความประพฤติอันดีงาม
4. วตฺตจ คือ เป็นผู้มีความมานะในการตักเตือนสั่งสอนโดยไม่เกรงกลัวว่าจะเกลียดหรือโกรธมีความเฉลียวฉลาดในการใช้คำพูด
5. วจนกฺขโม คือ เป็นผู้มีความอดทนต่อถ้อยคำโดยมีเจตนาดีเป็นที่ตั้ง
6. คมภีรฺรณกฺกตฺตา คือ การรู้จักสอนจากง่ายไปหายากหรือความลึกซึ้งโดยลำดับ
7. โนจฺญฐฺฏานนินิโยชเย คือ การรู้จักแนะนำในทางที่ถูกที่ควรไม่แนะนำนอกกลุ่มนอกทาง

สุรชาติ สังข์รุ่ง (2537: 53-54) ได้วิเคราะห์คุณลักษณะครูที่ดีออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านส่วนตัว คือ มีบุคลิกภาพดี กิริยาวาจาสุภาพ แต่งกายสะอาด มีอารมณ์มั่นคง มองโลกในแง่ดี มีความกระตือรือร้น ความเป็นมิตรกับผู้เรียน ผู้บริหารเพื่อนครูและผู้ปกครองมีความสามารถปรับตัวเข้ากับผู้เรียน อดทนอดกลั้นต่องานที่มีความยากลำบาก เป็นคนกล้า มีความเป็นตัวของตัวเองมีลักษณะเป็นผู้นำมีเหตุผลให้ความร่วมมือมีสุขภาพดี รู้จักกาลเทศะ และทำตนน่ารัก น่าเคารพ

2. คุณลักษณะด้านวิชาการ คือ มีสติปัญญาดี มีความรู้ในวิชาที่สอนดี มีความรู้ในวิชาสามัญมีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้และหมั่นแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เป็นนิจ ชอบอ่านหนังสือ ทำงานอย่างเป็นระบบ

3. คุณลักษณะทางด้านวิชาชีพ คือ มีความรักความศรัทธาและความผูกพันต่อวิชาชีพ มีความรักความเมตตาต่อผู้เรียน รับผิดชอบต่อผู้เรียน ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือ มีความรับผิดชอบ ทำงานด้วยความตั้งใจ มีความสุขกับการสอน มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถอธิบายและตอบคำถามได้

อย่างชัดเจน มีวัฒนธรรมและเป็นผู้นำทางด้านวัฒนธรรมในชุมชน มีความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน รู้จักสำรวจและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ มีระเบียบวินัย เคารพกติกา สามารถทำงานอย่างเป็นอิสระ มีความยุติธรรมและปราศจากความลำเอียง

4. คุณลักษณะด้านสมรรถนะและประสิทธิภาพในการสอน คือ สอนดี สอนเข้าใจแจ่มแจ้ง ใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน รู้จักปรับปรุงเทคนิคการสอน แสวงหาแนวทางใหม่ๆ ในการเรียนการสอน บันทึกการสอน ใช้สื่อการเรียนการสอนและรู้จักดัดแปลงวัสดุอุปกรณ์เหลือใช้มาเป็นสื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ประเมินผลการเรียนตามวัตถุประสงค์ และใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงการเรียนการสอน มีความสามารถในการจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของชั้นเรียน จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้และความคิดเสมอ จัดทำแผนการสอนอย่างเป็นระบบและทันสมัย

เฮสซองและวีคส์ (Hessong and Weeks, 1987: 452-457) ได้สรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีไว้ ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรอบรู้ (Being knowledgeable) คือ มีความรู้ความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ ซึ่งได้ศึกษาเล่าเรียนมาเป็นอย่างดี มีความแม่นยำในวิชาที่สอน ตลอดจนวิชาการอื่นๆ ตามสมควร

2. เป็นผู้มีความอารมณ์ขัน (Being humorous) คือ เป็นผู้ที่สามารถสอดแทรกอารมณ์ขัน หรือทำให้การสอนสนุกสนาน

3. เป็นผู้มีความยืดหยุ่นผ่อนปรน (Being flexible) หมายถึง มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือปรับเปลี่ยนสภาพการณ์ต่าง ๆ ในชั้นเรียนให้มีความเหมาะสม รู้จักยืดหยุ่นในการอบรมสั่งสอน สามารถปรับเปลี่ยนแผนการเรียนให้เหมาะกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

4. เป็นผู้มีความตั้งใจทำงานให้ถึงขีดสุด (Being upbeat) คือ เป็นผู้ที่มีความยินดีในภารกิจทางการสอน ไม่มองว่าการสอนเป็นเพียงภารกิจที่ต้องรับผิดชอบเท่านั้น แต่จะยินดีเมื่อได้สอนหรืออุทิศเวลาให้กับการทำงานอย่างเต็มที่

5. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ (Being honest) ความซื่อสัตย์จริงใจเป็นสิ่งที่ทำให้ศิษย์เกิดความเชื่อถือไว้วางใจและมั่นใจที่จะปฏิบัติหรือกระทำตามคำสั่งสอนของครู

6. เป็นผู้พูดชัดเจนตรงประเด็น (Being clear and concise) สามารถทำให้ผู้ที่ปฏิสัมพันธ์ด้วยเข้าใจได้อย่างรวบรัด ชัดเจน เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร ทั้งการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน นอกจากนี้ การปฏิบัติหน้าที่การงานใดๆ ก็ต้องปฏิบัติด้วยความชัดเจน โปร่งใส ถูกต้องตามหลักการ และตามระเบียบแบบแผนของราชการ

7. เป็นคนเปิดเผย (Being open) คือเป็นคนที่ไม่ทำตัวลึกลับ เจ้าเล่ห์ หน้าไหว้หลังหลอก แต่เต็มใจเปิดเผยให้คนอื่นรับรู้และรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเข้าใจ

8. เป็นผู้มีความอดทน (Being patient) เป็นผู้มีความเพียรพยายามหรือขยันขันแข็ง ผู้ที่เป็นครู-อาจารย์ ต้องมีคุณสมบัติข้อนี้มากเป็นพิเศษ เพราะนอกจากจะอดทนในเรื่องอื่นๆ แล้วยังต้องอดทนต่อพฤติกรรมต่างๆ ของศิษย์อีกด้วย

9. เป็นแบบอย่างที่ดี (Being a role model) หมายถึงว่า ครูต้องเป็นบุคคลที่กระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ ทั้งนี้ เนื่องจากสังคมศิษย์ต้องมีแบบอย่างที่ถูกต้องดีงามเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตน

10. เป็นผู้สามารถประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้ (Being able to relate theory to practice) สืบเนื่องจากการนำเอาความรู้ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนไปใช้ให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น บางครั้งในสภาพความเป็นจริง อาจจะไม่เหมือนกับทฤษฎีที่เรียนมา ดังนั้น ครูจึงต้องมีความสามารถในการประยุกต์ทฤษฎีไปใช้ให้ได้เหมาะสม

11. เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Being self-confident) การกล้าตัดสินใจโดยสามารถเลือกวิถีทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาต่างๆ หรือวิถีทางที่ดีที่สุดในการกระทำต่างๆ ครูที่ดีต้องสามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง โดยการสั่งสมประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสอนให้มากที่สุด และครูควรต้องมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนสอนด้วย

12. เป็นผู้ที่มีความสามารถในศิลปะวิทยาการหลายๆ ด้าน (Being diversified) ครูที่ประสบความสำเร็จมักจะเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถพิเศษในวิทยาการอื่น ๆ นอกเหนือความรู้ทางด้านการสอน เช่น ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ใช้ผู้ประกอบในการจัดทำสื่อประกอบการสอน เพื่อช่วยให้งานสอนซึ่งเป็นหน้าที่ของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

13. เป็นผู้แต่งกายเหมาะสมและมีสุขอนามัยส่วนบุคคลดี (Being well-groomed and having personal hygiene) ผู้ประกอบวิชาชีพครูควรแต่งกายสุภาพเรียบร้อยและสะอาดอยู่เสมอ รู้จักการสวมใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสมกับกาลเทศะและความเป็นครูหรือแต่งกายตามรูปแบบที่ทางสถานศึกษากำหนดนอกจากนี้สุขอนามัยส่วนบุคคลของครูทั้งด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจก็เป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลทำให้การสอนประสบความสำเร็จด้วยดี

อย่างไรก็ตาม ครูสภาได้กำหนดคุณลักษณะของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ (สำนักงานเลขาธิการครูสภา, 2538: 63-71) โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 รอบรู้สอนดีประกอบด้วยคุณลักษณะ คือ ด้านความรู้และความสามารถในวิชาชีพ ด้านสนับสนุนการเรียนการสอน และด้านการรอบรู้สถานการณ์บ้านเมืองและความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

หมวดที่ 2 มีคุณธรรมจรรยาบรรณประกอบด้วยคุณลักษณะ คือ มีความเมตตา กรุณา มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีความขยัน มีความอดทน มีความประหยัด มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู และมีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต

หมวดที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาประกอบด้วยคุณลักษณะ คือ การพัฒนาตนเองและการพัฒนาชุมชน

ระเบียบครูสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครูพ.ศ. 2539 ได้กำหนดคุณลักษณะของครูไว้ 9 ข้อ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539: 1)

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยครูต้องให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริม และให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

2. ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์

5. ครูจะต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันใดที่เป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

6. ครูย่อมต้องพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพด้านบุคลิกภาพและด้านวิสัยทัศน์ เพื่อให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์

9. ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

นอกเหนือจากจรรยาบรรณครูตามระเบียบว่าด้วยจรรยาบรรณครูของคุรุสภาดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาชั้นนำอย่างเช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556: ออนไลน์) ก็ยังได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการเป็นสถาบันแห่งการแสวงหาความรู้ สร้างสรรค์ จรรโลง ถ่ายทอดเทคโนโลยีและประยุกต์วิชาการ ตลอดจนการผลิตบัณฑิตด้วยเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุขของมวลมนุษย์และสังคม ทั้งนี้ ได้ระบุว่า ความรู้และบัณฑิตที่ปราศจากคุณธรรมกำกับย่อมไม่เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม เพราะขาดความดีงาม และเป็นเหตุแห่งทุกข์และโทษทั้งปวงด้วยเหตุนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงตั้งปณิธานเพื่อสร้างสมและส่งเสริมจรรยาบรรณ โดยประกาศจรรยาบรรณและแนวปฏิบัติของอาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดังนี้

1. อาจารย์พึงอุทิศเวลาและเสียสละให้กับงานสอนด้วยความรับผิดชอบ

1.1 ให้เวลาแก่นิสิตอย่างเต็มที่

1.2 ให้เกียรติและปฏิบัติต่อศิษย์อย่างวิญญูชน

1.3 มีจิตใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของศิษย์และผู้ร่วมงาน

1.4 ปฏิบัติต่อศิษย์แบบกัลยาณมิตร

1.5 ให้ความยุติธรรมและเสมอภาคแก่ศิษย์

1.6 จัดเตรียมการสอนจัดทำประมวลรายวิชาเข้าสอนและตรวจงานส่งคืนตามกำหนด

2. อาจารย์พึงสอนศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

2.1 จัดการสอนเพื่อพัฒนาศิษย์อย่างมุ่งมั่นและตั้งใจวางแผนและเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ

2.2 พัฒนาเทคนิควิชาการสอนแปลกใหม่แล้วนำมาใช้ในการเรียนการสอน

2.3 มีความรับผิดชอบและปฏิบัติงานเต็มที่ไม่ว่าทำงานกลางคัน

2.4 สอนศิษย์โดยไม่ปิดบัง

2.5 สอนศิษย์โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

3. อาจารย์พึงช่วยเหลือและปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเป็นธรรม

3.1 ส่งเสริมให้อาจารย์มีความรับผิดชอบต่อเกื้อกูลต่อศิษย์รักษาความลับของศิษย์

3.2 สร้างความรู้สึกรักเป็นมิตรเป็นที่พึ่งพาและไว้วางใจของศิษย์แต่ละคนและทุกคน

3.3 ตอบสนองข้อเสนอของศิษย์และการกระทำของศิษย์ในทางสร้างสรรค์ตามสภาพปัญหาความต้องการและศักยภาพของศิษย์แต่ละคนและทุกคน

3.4 เสนอแนะแนวทางพัฒนาศิษย์แต่ละคนและทุกคนตามความถนัดความสนใจและศักยภาพของศิษย์

3.5 รักและเมตตาศิษย์โดยให้อาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

3.6 ละเว้นการกระทำที่ทำให้ศิษย์เกิดความกระทบกระเทือนต่อจิตใจสติปัญญาอารมณ์และสังคมของศิษย์

3.7 ละเว้นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและร่างกายของศิษย์

3.8 ละเว้นการกระทำที่สกัดกั้นการพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคมของศิษย์

4. อาจารย์พึงเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์

4.1 พึงปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีสอดคล้องกับคำสอนของตนและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม

4.2 ส่งเสริมและผดุงเกียรติแห่งความเป็นอาจารย์

4.3 ส่งเสริมความก้าวหน้าซึ่งกันและกันด้วยเหตุผลและไม่เล่นพรรคเล่นพวก

4.4 ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่อาจารย์

4.5 พุดจาสุภาพและสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ศิษย์และสังคม

5. อาจารย์ควรพึงหมั่นศึกษา ค้นคว้า ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการของตนให้ทันต่อเหตุการณ์เสมอ

5.1 มุ่งมั่นในการพัฒนาศาสตร์ของตนอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ

5.2 ใฝ่รู้อยู่เสมอติดตามความรู้ใหม่ๆทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต

5.3 ใฝ่หาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบอยู่เสมอ

6. อาจารย์พึงเป็นนักวิจัยที่มีจรรยาบรรณ เป็นนักวิจัยของสำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

6.1 ซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ

6.2 ตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัยอันเกิดขึ้นตามข้อตกลงทั้งหลายที่ได้ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยและต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด

6.3 มีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำการวิจัย

6.4 มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัยไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต

6.5 ต้องเคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย

6.6 ต้องมีอิสระทางความคิดโดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย

6.7 พึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ระบุน

6.8 พึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น

6.9 พึงรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

7.อาจารย์พึงสร้างและส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะและมีส่วนร่วมในการพัฒนา มหาวิทยาลัยโดยส่วนรวม

7.1 ส่งเสริมและสร้างความสามัคคีในกลุ่มอาจารย์และนิสิต

7.2 เข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและประสบการณ์ในหมู่นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

7.3 รักษาชื่อเสียงและประโยชน์ของมหาวิทยาลัย

7.4 ไม่พึงใช้ชื่อและทรัพยากรของมหาวิทยาลัยเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อหมู่คณะโดย

มิชอบ

7.5 มีส่วนร่วมในการพัฒนามหาวิทยาลัยโดยส่วนรวม

7.6 เสียสละเพื่อมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวม

7.7 ชี้แนะมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับวิธีพัฒนาปรับปรุงมหาวิทยาลัย

8.อาจารย์พึงปฏิบัติตนด้วยความรับผิดชอบต่อผู้อื่นสังคมและประเทศชาติ

8.1 มีความเอาใจใส่ห่วงใยอาหารและเกื้อกูลต่อผู้อื่น

8.2 เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆเพื่อพัฒนาสังคม

8.3 ชี้แนะและรับผิดชอบสังคมและสามารถชี้แนะผู้ที่อยู่ในศาสตร์อื่นมาช่วยสังคมได้

8.4 รับผิดชอบต่อความเสื่อมและความเจริญของสังคม

8.5 พึงรับใช้สังคมด้วยการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการที่ได้มาตรฐาน

8.6 เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกติดตามและเฝ้าระวังสังคมตลอดเวลา

9.อาจารย์ต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรม

9.1 มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อศิษย์ไม่ลอกเลียนแบบผลงานและทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น

9.2 ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากผลงานของผู้อื่นหรือเป็นเจ้าของร่วมกันมาเป็นของตน

9.3 ต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์

9.4 ไม่กระทำการใดๆอันเป็นการหาประโยชน์แก่ตนโดยมิชอบ

9.5 มีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้รับ

9.6 มีความยุติธรรมไม่มีอคติ

10. อาจารย์พึงปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างกัลยาณมิตร

10.1 ยอมรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น โดยเปิดใจกว้างเพื่อพัฒนาความรู้ที่ถูกต้อง

10.2 ไม่ยกตนข่มท่านให้เกิดเกียรติให้ความนับถือเพื่อนร่วมงานทั้งสายวิชาการ และสายสนับสนุนวิชาการ

10.3 ไม่หวงวิชา แลกเปลี่ยนความรู้ในหมู่เพื่อนร่วมงานพร้อมที่จะสอนงานให้เพื่อนร่วมงานรุ่นใหม่

10.4 พึงช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นในทางสร้างสรรค์

10.5 รักษาและแสวงหามิตรภาพระหว่างผู้ร่วมงานและผู้ร่วมอาชีพ

10.6 ยกย่องและนับถือผู้ร่วมงาน ผู้ร่วมอาชีพทุกระดับที่มีความรู้ความสามารถและประพฤติดี

นอกจากนี้วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544: 67) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของครู-อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาว่ามีความแตกต่างจากครูระดับมัธยมศึกษาโดยนำเสนอเป็นทฤษฎี 9A ดังนี้

1. Attitude คือ มีความศรัทธาในวิชาชีพของตน ครูจะต้องมีความคิดที่ดีและมองเห็นว่าอาชีพครูมีความสำคัญที่สุดในการสร้างคนของประเทศชาติ ความศรัทธาในวิชาชีพครู คือ มีความขยัน อดทน ใฝ่เรียนรู้ ทุ่มเททำงานสอน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์

2. Academic คือ ต้องเป็นผู้ที่มีความรักในงานวิชาการ ครูที่ดีต้องรู้ศาสตร์การสอนและการถ่ายทอดคือ 1) มีศาสตร์ที่จะสอน 2) มีศาสตร์การสอน 3) มีศาสตร์ในการพัฒนาคน

3. Advise คือ การเป็นผู้รู้จักการแนะนำให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาทุกคน เช่น แนะนำเรื่องหลักสูตรการเรียน การลงทะเบียน การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย การให้คำแนะนำอาชีพ หรือการเตรียมตัวในการประกอบอาชีพในอนาคตฝึกทักษะทางสังคม การชี้แนะศิษย์ในความดูแล เมื่อเห็นข้อบกพร่องเพื่อช่วยให้สามารถแก้ไขและปรับตัวได้ดีขึ้น

4. Assist คือ การให้ความช่วยเหลือต่อศิษย์ เพื่อให้สามารถเรียนสำเร็จตามเป้าหมาย ให้คำแนะนำเมื่อเกิดข้อบกพร่อง หรือช่วยชี้แนะแหล่งเงินทุนอุดหนุนการศึกษาในกรณีที่นักศึกษามีปัญหาเรื่องค่าเล่าเรียน หรือชีวิตความเป็นอยู่ เป็นต้น

5. Advance คือ การใฝ่ความก้าวหน้า และสร้างผลงานวิชาการใหม่ ๆ สู่ชุมชน รวมทั้งติดตามความก้าวหน้าในศาสตร์ที่เป็นวิทยาการเกี่ยวข้องกับวิชาชีพของตนเองตลอดเวลา

6. Achieve คือ การใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง การสร้างเป้าหมายสัมฤทธิ์ผลการสอนเพื่อนำนักศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ถูกต้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. Associate คือ ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากของตนเอง ให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างสร้างสรรค์

8. Appreciation คือ การชื่นชมต่อความสำเร็จทั้งของตนเอง และของผู้อื่นอย่างจริงใจ

9. Activity คือ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมของสถาบัน ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของคณาจารย์ หรือที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของนักศึกษา เป็นต้น โดยควรรู้จักการแบ่งเวลาบางส่วนให้แก่กิจกรรมของนิสิตนักศึกษาและผู้อื่นด้วย

ดังนั้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันระดับอุดมศึกษาต้องมีความรอบรู้ในวิชาชีพของตน มีความรู้อย่างเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่สอน มีจิตวิทยาในการสอนรู้จักการใช้เทคนิคการสอนและวิธีการพัฒนาการสอน การใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย สามารถปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้เข้ากับยุคสมัยได้อย่างเหมาะสม เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอน

เทคนิควิธีการสอนเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมนักศึกษาให้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นโยบายการจัดการศึกษาของชาติมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานกฤษฎีกา, 2542) ดังนั้น เทคนิควิธีการสอนจึงสัมพันธ์กับการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการและความถนัดของนักศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลรวมถึงการฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่าจัดการเรียนการสอนในทุกกระดับ ไม่ว่าจะอยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือระดับอุดมศึกษา ผู้ทำหน้าที่ในการสอนจะต้องผสมผสานสาระความรู้ในด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน และปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอน เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างรวดเร็วขึ้น

ทิตินา แชมมณี (2544: 7) กล่าวสรุปว่า เทคนิควิธีการสอน คือ ขั้นตอนในการดำเนินการสอนให้สำเร็จด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญ อันเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ของวิธีการนั้นๆ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 95) ได้อธิบายความหมายของเทคนิควิธีการสอนไว้ว่า หมายถึงกระบวนการต่างๆ ที่ผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ เทคนิควิธีการสอนของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่การสอน เพราะครูต้องใช้ความสามารถทั้งที่เป็นศาสตร์และศิลป์ในการจัดขั้นตอนวิธีสอนของตน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดการเรียนรู้ ได้รับประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยปกติ เทคนิควิธีการสอนที่ผู้สอนนำมาใช้ส่วนใหญ่มีมากมายหลากหลายวิธี แต่ก็พบว่าไม่มีเทคนิควิธีการสอนใดที่มีความสมบูรณ์ที่สุดเพราะแต่ละวิธีจะมีจุดเด่นและจุดด้อยในตัวเอง

ดังนั้น ผู้สอนจึงควรเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและเนื้อหาวิชานั้นๆ โดยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ซึ่งทิตินา แชมมณี (2544: 9-99) ได้นำเสนอเทคนิควิธีการสอนแบบต่างๆ ดังนี้

1. วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture) เป็นวิธีสอนที่อาศัยความสามารถของผู้สอนในการเรียบเรียงเนื้อหาสาระและการใช้เทคนิคในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระให้น่าสนใจ
2. วิธีสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเห็นสิ่งที่เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจและจดจำในเรื่องที่สาธิตได้ดีกว่า
3. วิธีสอนโดยใช้การทดลอง (Experiment) เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงโดยผ่านกระบวนการต่างๆ ได้พิสูจน์ทดสอบและเห็นผลประจักษ์ด้วยตนเอง จึงเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีความเข้าใจและจดจำการเรียนรู้นั้นได้นานกว่า
4. วิธีสอนโดยใช้การนิรนัย (Deduction) เป็นการสอนจากหลักการไปสู่ตัวอย่างย่อยๆ ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนการนำหลักการไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

5. วิธีสอนโดยใช้อุปนัย (Induction) เป็นวิธีสอนที่ให้ผู้เรียนสรุปหลักการ หรือแนวคิดจากตัวอย่างต่างๆ ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนได้คิดได้ทำความเข้าใจด้วยตนเอง
6. วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field trip) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องที่เรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง โดยใช้แหล่งชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน
7. วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small group discussion) เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น
8. วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร (Dramatization) เป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เห็นภาพของเรื่องราวที่ต้องการจะเรียนรู้ประจักษ์ชัดด้วยตาตนเอง ทำให้เรื่องราวนั้นมีชีวิตขึ้นมาจึงช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและจดจำได้นาน
9. วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นการให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะใช้บทบาทเป็นเครื่องมือในการดึงความรู้สึกรู้สึกนึกคิด การรับรู้เจตคติหรืออคติต่างๆ ที่ซ่อนอยู่ในส่วนลึกของผู้แสดงออกมาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้
10. วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนที่ใช้กรณีตัวอย่างเป็นเทคนิควิธีการสอนที่มีได้มุ่งที่คำตอบใดคำตอบหนึ่ง แต่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการหาคำตอบและเหตุผลที่หลากหลายอันจะช่วยให้การตัดสินใจและมีความรอบคอบขึ้น
11. วิธีสอนโดยใช้เกม (Game) จุดเน้นของเกมอยู่ที่การเรียนรู้ทฤษฎีต่างๆ ที่จะเอาชนะอุปสรรคเพื่อจะไปให้ถึงเป้าหมาย ในที่นี้ ผู้สอนต้องเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการใช้เกมชนิดต่าง ๆ ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วาง
12. วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริงตามสถานการณ์ที่จำลองขึ้น จากนั้น จึงให้มีการอภิปรายว่าสถานการณ์ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างไร และอะไรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำให้เกิดเหตุการณ์ หรือเรื่องราวสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการเล่นของตนเองในสถานการณ์ที่กำหนด
13. วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ (Learning center) เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและทราบผลการเรียนรู้ของตนในทันทีที่เรียนจบ เทคนิควิธีการสอนนี้จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้
14. วิธีสอนโดยใช้บทเรียนโปรแกรม (Programmed instruction) เป็นบทเรียนที่ผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสามารถและศักยภาพของตน โดยสามารถตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทันที

นอกจากเทคนิควิธีการสอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว บุญชม ศรีสะอาด (2541: 50-74) ยังได้นำเสนอเทคนิควิธีการสอนที่สำคัญแบบต่างๆดังต่อไปนี้

1. วิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture) เป็นวิธีสอนที่เก่าแก่ที่สุดซึ่งผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนในรูปของการบอกเล่าหรือการอธิบาย โดยผู้เรียนเป็นผู้รับฟัง และอาจจัดบันทึกสาระสำคัญ เทคนิควิธีการสอนนี้มุ่งถ่ายทอดความรู้เป็นประการสำคัญ

2. วิธีสอนแบบอภิปราย (Discussion) ถือว่าเป็นเทคนิควิธีการสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน ซึ่งความคิดเห็นที่เสนออาจได้มาจากประสบการณ์ หรือจากการศึกษาค้นคว้าการพิจารณาไตร่ตรองการคิดวิเคราะห์ ซึ่งการนำเสนอความคิดเห็นจะไม่อยู่ในรูปของการสรุปผลว่าถูกหรือผิด สำคัญหรือไม่สำคัญ แต่จะเป็นความคิดเห็นที่เป็นคำชี้แจงโดยมีหลักการและเหตุผล หรือมีหลักฐานสนับสนุนหรืออย่างไรอย่างหนึ่งประกอบ

3. วิธีสอนแบบอภิปรายย่อย (Buzz Group) เป็นการสอนที่มีการแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยโดยแต่ละกลุ่มซึ่งอาจมีสมาชิกประมาณ 2-6 คน จะร่วมกันอภิปรายประเด็นปัญหาที่ผู้สอนยกขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เช่น ในช่วงเวลา 5-10 นาที ทั้งนี้ ประเด็นปัญหาที่แต่ละกลุ่มอภิปรายอาจจะเป็นปัญหาเดียวกันหรือแตกต่างกันก็ได้ เทคนิควิธีการสอนแบบนี้ มักจะนิยมใช้หลังจากผู้เรียนได้ฟังการบรรยายไประยะหนึ่งแล้ว จึงแยกเข้าทำกิจกรรมอภิปรายกลุ่มย่อย ก่อนที่จะเข้าไปรวมการอภิปรายในกลุ่มใหญ่ทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง

4. วิธีสอนแบบสัมมนา (Seminar) เป็นเทคนิควิธีการสอนที่ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในเชิงลึก แล้วจึงนำเสนอเพื่อให้เกิดการอภิปรายร่วมกัน ทั้งนี้ หัวข้อเรื่องที่จะใช้ในการสัมมนาอาจเป็นเรื่องเดียวโดยผู้เรียนเลือกตามความสนใจจากที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาแล้วก็ได้ หรืออาจจะใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีร่วมกัน เช่น การศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสารต่างๆ ศึกษาเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญทำการทดลองหรือศึกษาวิจัยจากของจริง เป็นต้น

5. วิธีสอนแบบติว (Tutorial) เป็นการสอนกลุ่มย่อยหรือการสอนรายบุคคล โดยมีครูเป็นผู้สอน หรือผู้เรียนที่เรียนเก่งในเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้สอน ทั้งนี้ อาจสอนเรื่องใหม่หรือสอนทบทวนจากสิ่งที่ได้ฟังบรรยายในเรื่องนั้นมาแล้ว

6. วิธีสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เป็นเทคนิคการสอนที่ผู้เรียนแสดงบทบาทในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น หรือแสดงตามบทบาทที่กำหนดให้

7. วิธีสอนแบบเกมจำลองสถานการณ์ (Simulation gaming) เป็นวิธีสอนที่พัฒนามาจากการแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกมและการจำลองสถานการณ์ โดยผู้สอนนำเอาสถานการณ์จริงมาจำลองไว้ในห้องเรียน และให้มีสภาพเหมือนจริงมากที่สุด จากนั้นจึงกำหนดกติกาหรือเงื่อนไขสำหรับเกมนั้น ๆ แล้วแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ เพื่อเข้าไปแข่งขันหรือเล่นในเกมสถานการณ์จำลองดังกล่าว

8. วิธีสอนโดยใช้การระดมความคิด (Brainstorming) คือ การให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ ทั้งนี้ ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่ผู้เรียนเสนอมานั้นจะมีการบันทึกอย่างเป็นระบบ

9. วิธีสอนแบบค้นพบความรู้ (Discovery) เป็นเทคนิควิธีการสอนที่ผู้เรียนค้นพบคำตอบหรือความรู้ด้วยตนเอง ในที่นี้ การค้นพบความรู้มีได้หมายความว่าผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบความรู้หรือคำตอบนั้นเป็นคนแรก แต่สิ่งที่นักเรียนค้นพบอาจจะมิได้ค้นพบมาก่อนแล้ว และผู้เรียนได้ค้นพบความรู้หรือคำตอบนั้น ๆ ด้วยตนเองโดยที่ครูไม่ได้เป็นผู้บอกความรู้

10. วิธีสอนแบบการแก้ปัญหา (Problem solving) คือ วิธีสอนที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา (Problem-based learning) ของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ซึ่งได้แก่ การนิยามปัญหาการตั้งสมมติฐาน การรวบรวม ประเมิน จัดระบบและตีความหมายของข้อมูล จากนั้นจึงสรุปและตรวจสอบผล

11. วิธีสอนแบบปฏิบัติการ (Laboratory) คือ การสอนที่ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้การแนะนำช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ในลักษณะของการทดลอง ลงมือปฏิบัติฝึกการใช้ทฤษฎีโดยผ่านการสังเกต การทดลองภายใต้สภาพที่ควบคุมไว้

12. วิธีสอนโดยใช้สื่อทัศนูปกรณ์ (Audio-visual media) หมายถึง การสอนโดยใช้อุปกรณ์การสอนต่างๆ ประกอบ เช่นรูปภาพสไลด์ภาพยนตร์โทรทัศน์หุ่นจำลองเทปบันทึกเสียงและเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เป็นต้น

13. วิธีสอนแบบให้ผู้เรียนเสนอรายงานในชั้น (Report) คือ เทคนิควิธีการสอนที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าสาระความรู้ หรือเรื่องราวต่าง ๆ แล้วนำมาเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนด้วยวาจา ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ผู้สอนอาจจะมอบหมายให้ผู้เรียนไปทำการศึกษาค้นคว้าเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่มก็ได้

14. วิธีสอนโดยการใช้คำถาม (Inquiry) เป็นการสอนที่ผู้สอนป้อนคำถามให้ผู้เรียนตอบซึ่งผู้เรียนอาจตอบคำถามเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มย่อยหรืออาจจะตอบพร้อม ๆ กันทั้งชั้น ทั้งนี้ ผู้สอนจะพิจารณาคำตอบแล้วให้ข้อมูลย้อนกลับ หรืออาจจะใช้วิธีถามคนอื่นหรือกลุ่มอื่นจนกว่าจะได้คำตอบที่ถูกต้องเหมาะสม

อนึ่ง อนงค์พร สถิตภาคีกุล (2543: 11-14) ได้แสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพด้านเทคนิควิธีการสอนดังนี้

1. วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนล่วงหน้า
2. จัดแบ่งกลุ่มผู้เรียนในชั้นเรียนออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ เพื่อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

- 2.1 กลุ่มผู้เรียนที่ชอบการแสวงหาความรู้จะให้ความสนใจในตัวผู้สอนเหนือสิ่งอื่นใด

- 2.2 กลุ่มผู้ชอบเล่น ผู้เรียนกลุ่มนี้จะพยายามหลบหลีกสายตาของผู้สอนอยู่เสมอ

- 2.3 กลุ่มผู้สันโดษไม่ชอบสมาคมกับเพื่อน หรือใคร ๆ มักจะใช้เวลาหมกมุ่นอยู่กับการทำงานของตนเอง

- 2.4 กลุ่มผู้ที่อยู่เบื้องหลัง (ความสำเร็จ) กลุ่มนี้จะมีลักษณะคล้ายๆกับกลุ่มผู้สันโดษ แม้จะไม่ค่อยสูงส่งกับใคร ก็ยังชอบที่จะให้ความช่วยเหลือเพื่อนๆในการทำงาน

3. เลือกใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมประกอบในการจัดการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์การสอนที่ดีจะช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระที่ครูผู้สอนนำเสนอได้ง่าย และเกิดความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

4. จากข้อเท็จจริงที่ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่าง และมีความสามารถในการเรียนรู้ที่ไม่เท่ากัน ผู้เรียนบางคนเรียนรู้ได้เร็ว แต่บางคนกลับเรียนได้ช้า ดังนั้น ความอดทน และความเข้าใจในตัวผู้เรียนจะช่วยทำให้ผู้สอนไม่เกิดความเครียด และสามารถเลือกเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพการณ์ในชั้นเรียน

5. ผู้สอนไม่ควรซักถามในส่วนของรายละเอียดการเรียนจากผู้เรียนมากเกินไป เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย อีกทั้งไม่ควรตำหนิผู้เรียนที่เรียนช้าไม่ทันเพื่อน หรือเน้นแต่เฉพาะความถูกต้องในรายละเอียดตามที่ผู้สอนต้องการแต่เพียงอย่างเดียว

อารมณ์ ใจเที่ยง (2550: 1-12) ได้กล่าวถึงลักษณะการสอนที่ดี ดังนี้

1. มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี และครบองค์ประกอบของการสอน ซึ่งได้แก่ การกำหนด จุดประสงค์การสอน การจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนและการวัดผล ประเมินผล

2. เป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด เจตคติและทักษะ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้แจ้ง คิดชอบและปฏิบัติดี เกิดการเจริญเติบโตทุกด้านอย่างขึ้นบานและแจ่มใส

3. เป็นการสอนที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องตรงกับจุดประสงค์เนื้อหา และผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม

4. เป็นการสอนที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ หรือมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

5. เป็นการสอนที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็น เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการแสวงหาความรู้อย่างเป็นกระบวนการ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

6. เป็นการสอนที่คำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและตลอดไป เช่น การสอนโดยให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ฝึกการวิพากษ์วิจารณ์ รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ มีโอกาสได้ฝึกคิด แก้ปัญหา สามารถนำประสบการณ์ทั้งด้านความรู้ และความคิดไปใช้ในชีวิตประจำวัน

7. เป็นการสอนที่เร้าความสนใจของผู้เรียน ด้วยการทำให้ผู้เรียนสนใจในกิจกรรม และ บทเรียน ตลอดจนกระบวนการสอนตลอดเวลา เช่น ใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจ ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกการคิด ใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมหลากหลายรูปแบบ ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ (Learning by doing) ได้ทดลอง และ ศึกษาค้นคว้า ฯลฯ

8. มีการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ในที่นี้ หมายถึง บรรยากาศทั้งด้านที่เป็นวัตถุและด้าน จิตใจ ด้านวัตถุ หมายถึง การมีสภาพห้องเรียนอุปกรณ์การเรียนและสิ่งแวดล้อมที่ดีเอื้ออำนวยให้เกิด ความสบายตาสบายใจในการเรียน ส่วนด้านจิตใจ หมายถึง การที่ผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยดี ให้ความเป็นกันเอง ให้ความเมตตา ความรัก ความอบอุ่นแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสุขมีชีวิตชีวาและไม่รู้สึกเครียด

9. เป็นการสอนที่ผู้สอนรู้จักใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เช่น การให้รางวัลและการ ลงโทษที่พอดี การให้คำชม การจูงใจเร้าใจให้ผู้เรียนเกิดแรงกระตุ้นภายในการให้ผู้เรียนได้รับทราบ ผลงานของตนโดยทันทีจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึภาคภูมิใจในความสำเร็จของตน รวมถึง การ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลการให้ผู้เรียนได้เรียนจากสิ่งที่ย้ายไปยากเป็นต้น

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2547: 83-85) ได้ให้ความเห็นของลักษณะการสอนที่ดีว่าควรมี องค์ประกอบ ดังนี้

1. เป็นการสอนที่ชัดเจนแจ่มแจ้ง (Clarity of instruction) คือ มีการวางแผนการสอนและ จัดลำดับการสอนอย่างเป็นขั้นตอน มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ตนสอน มีการทบทวนกระบวนการ จัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ ให้คำอธิบายและคำแนะนำที่ชัดเจน นำเสนอตัวอย่างโดยใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ประกอบเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียนง่ายขึ้น

2. มีความกระตือรือร้น (Enthusiasm during instruction) คือ ความกระตือรือร้นของผู้สอน ขณะที่ทำการสอนจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ขึ้นโดยผู้สอนสามารถใช้พฤติกรรมต่างๆ เช่น การส่งสายตากับผู้เรียนการสร้างบรรยากาศการเรียนให้สนุกสนาน เป็นต้น

3. การเน้นเป้าหมายในรายงาน (Task orientation) ผู้เรียนมีการแข่งขันในเรื่องการเรียนได้จากผู้สอนที่มีการจัดเวลาและสถานการณ์ที่เหมาะสม โดยเน้นให้ผู้เรียนทำตัวเหมือนนักธุรกิจ คือ มีการแข่งขันในการทำงานให้มากขึ้น

4. ใช้กลยุทธ์ในการสอน (Instruction strategies) ผู้สอนควรใช้กลยุทธ์ในการสอนให้ตรงตามเนื้อหาและระดับพัฒนาการของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ

5. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน (Interaction with students) ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในทางบวกในเรื่องการเรียน ซึ่งได้แก่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน มีความยุติธรรมต่อผู้เรียนเน้นการให้เกียรติผู้เรียนในเรื่องคุณค่าและศักดิ์ศรี รวมทั้งการให้ความเข้าใจและให้โอกาสแก่ผู้เรียนในเรื่องต่างๆ ด้วยความยุติธรรมเสมอกัน

6. ใช้คำถามที่น่าสนใจ (Use of interesting questions) ผู้สอนควรใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และสร้างความสนใจในบทเรียน ฝึกให้ผู้เรียนตั้งคำถามในแต่ละบทเรียนได้ สิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกร่วมในกิจกรรมและมีความตื่นตัวในการเรียน

สรุปได้ว่าเทคนิควิธีการสอนที่ครูผู้สอนจะเลือกใช้นั้น ตัวครูผู้สอนเองจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าการสอนเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งในวิชาชีพครู โดยเฉพาะครูผู้สอนในระดับอุดมศึกษาซึ่งสอนนักศึกษาที่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ควรจะได้ศึกษาถึงองค์ประกอบการสอนเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับวัยของนักศึกษา รู้จักการใช้จิตวิทยาที่เหมาะสมในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลที่ดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในท้ายที่สุด

เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณนั้น มักจะมีตัวแปรทำนายหลายตัวที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ ปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการคือ จะเลือกตัวแปรทำนายเพียงจำนวนหนึ่งทีน้อยที่สุด และมีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อให้ได้รูปแบบการถดถอยเชิงเส้นที่ดี หรือเหมาะสมที่สุดที่ใช้ในการพยากรณ์ (สำราญ มีแจ้ง, 2544: 53) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการคัดเลือกตัวแปรทำนายเข้าสู่สมการถดถอย จึงเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรทำนายเพื่อที่จะพยากรณ์หรือประมาณค่าตัวแปรพยากรณ์ที่เลือกเข้าสมการ กัลยา วานิชย์บัญชา (2539) ได้ให้ข้อแนะนำว่า สมการความถดถอยที่ดี คือ สมการความถดถอยที่ประกอบด้วยตัวแปรทำนายที่เหมาะสมซึ่งให้ค่าพยากรณ์ของตัวแปรเกณฑ์ (Y) ได้ใกล้เคียงกับค่าจริง การพิจารณาตัวแปรพยากรณ์ (X) ว่าตัวใดมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์ (Y) นั้น จะพิจารณาจากการทดสอบค่า F สถิติทดสอบ t สมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) สมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน; $S_{y,x}$ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2539: 341–342)

กัลยา วานิชย์บัญชา (2539: 341) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ดังนี้

1. เพื่อพิสูจน์สมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายและตัวแปรเกณฑ์โดยการนำเอาตัวแปรทำนายทุกตัวเข้าไปวิเคราะห์พร้อม ๆ กัน และนำผลทั้งหมดมาเสนอว่า ตัวแปรทำนายแต่ละตัวมีความสัมพันธ์แบบใดหรือทิศทางใดกับตัวแปรเกณฑ์ และมีอัตราความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์มากน้อยเพียงใด

2. เพื่อประมาณค่าของตัวแปรทำนาย การประมาณค่าจะดีถ้าตัวแปรทำนายทุกตัวรวมกันมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์สูง (R มากกว่า .80)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติจะประกอบด้วยตัวแปรทำนายหลายตัว และตัวแปรเกณฑ์ 1 ตัว ในที่นี้ กัลยา วานิชย์บัญชา(2539: 341)ได้ระบุไว้ว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรเกณฑ์ เป็นตัวแปรเชิงปริมาณซึ่งมีอยู่ในระดับอันตรภาค (Interval Scale) หรืออัตราส่วน (Ratio Scale)

2. ตัวแปรทำนาย เป็นตัวแปรเชิงปริมาณซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 อยู่ในระดับการวัดแบบอันตรภาค (Interval Scale) หรืออัตราส่วน (Ratio Scale)

2.2 เป็นตัวแปรทวิที่มีค่า 0, 1 หรือที่เรียกว่าตัวแปรหุ่น จำนวนตัวแปรหุ่นจะมีมากน้อยเพียงใดก็ได้แต่ทั้งนี้จะต้องมีค่าความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) เพียงพอ ซึ่งค่าความเป็นอิสระนี้จะขึ้นอยู่กับจำนวนหน่วยวิเคราะห์ที่ใช้ลดด้วยจำนวนตัวแปรเป็นส่วนใหญ่

การเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่เหมาะสมสำหรับสมการถดถอย มีอยู่หลายวิธีด้วยกันซึ่งกัลยา วานิชย์บัญชา (2539: 341-342) ได้นำเสนอไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression Analysis, MRA หรือ Ordinary Least Square Regression Analysis;)

2. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบถอยหลัง (Backward Regression)

3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเดินหน้า (Forward Regression)

4. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน หรือการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได (Stepwise Multiple Regression Analysis)

อนึ่ง เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในแต่ละแบบ จึงขอแนะนำเสนอข้อมูลรายละเอียดของการวิเคราะห์แต่ละแบบ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression Analysis - MRA หรือ Ordinary Least Square Regression Analysis)

วิธีนี้เป็นการเลือกตัวแปรทำนายเข้าสมการถดถอยโดยพิจารณาจากสมการถดถอยที่เป็นได้ทั้งหมด เช่น ถ้าผู้วิเคราะห์คาดว่าตัวแปรทำนาย 3 ตัวคือ X_1 , X_2 , X_3 ที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์ Y ดังนั้น จึงมีสมการถดถอยที่เป็นไปได้ทั้งหมด 8 สมการ คือ

1. ไม่มีตัวแปรทำนายใดเลยที่มีความสัมพันธ์กับ Y
2. มีตัวแปร X_1 เพียงตัวเดียวที่สัมพันธ์กับ Y: $y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + e$
3. มีตัวแปร X_2 เพียงตัวเดียวที่สัมพันธ์กับ Y: $y = \beta_0 + \beta_2 X_2 + e$
4. มีตัวแปร X_3 เพียงตัวเดียวที่สัมพันธ์กับ Y: $y = \beta_0 + \beta_3 X_3 + e$
5. มีตัวแปร X_1 และ X_2 ซึ่งสัมพันธ์กับ Y: $y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + e$
6. มีตัวแปร X_1 และ X_3 ซึ่งสัมพันธ์กับ Y: $y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_3 X_3 + e$
7. มีตัวแปร X_2 และ X_3 ซึ่งสัมพันธ์กับ Y: $y = \beta_0 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + e$
8. มีตัวแปรทำนายทั้ง 3 ตัว คือ $3X_1, X_2, X_3$ ซึ่งสัมพันธ์กับ

$$Y: y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + e$$

การพิจารณาว่าควรเลือกสมการความถดถอยใดจากสมการข้างต้น จะพิจารณาจาก

1. สถิติทดสอบ F
2. สถิติทดสอบ t
3. สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2)
4. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
5. ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($S_{y,x}$)

นั่นคือ จากสมการความถดถอยที่ผลการทดสอบทั้งจากสถิติ F และ t ปฏิเสธสมมติฐาน $H_0: \beta_1 = 0$ จะเลือกสมการถดถอยที่มีค่า R^2 สูงสุด ค่า $r_{y,x}$ มีค่ามาก (เข้าใกล้ ± 1) และ $S_{y,x}$ มีค่าน้อย

2. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบถอยหลัง (Backward Elimination)

เป็นวิธีการเลือกตัวแปรทำนายทุก ๆ ตัว (k ตัว) ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์ (Y) เข้าสมการถดถอย แล้วใช้สถิติทดสอบ t ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง Y กับ X ทีละตัวจากสมการความถดถอยที่ผลการทดสอบมาจากสถิติ F และ t ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ถ้า $|t| > t_{1-\frac{\alpha}{2}, n-k-1}$ หรือจะปฏิเสธ H_0 ถ้า $\text{Sig } T < \alpha$ และมักจะพิจารณาตัดตัวแปรทำนายที่ไม่มีความสัมพันธ์กับ Y ออกไปที่ละตัว โดยใช้ผลการทดสอบข้างต้น จะเลือกสมการถดถอยที่มีค่า R^2 สูงสุด ค่า $r_{y,x}$ มีค่ามาก (เข้าใกล้ ± 1) และ $S_{y,x}$ มีค่าน้อย จนกระทั่งไม่มีตัวแปรทำนายตัวใดถูกตัดออกไป สมการความถดถอยที่ประกอบด้วยตัวแปรทำนายที่เหลืออยู่จึงเป็นสมการความถดถอยที่ดีที่สุด เนื่องจากตัวแปรทำนายทุกตัวในสมการความถดถอยที่เหมาะสมเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเดินหน้า (Forward Selection)

เป็นวิธีการเลือกตัวแปรทำนายทุกตัว k ตัว ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์ Y เข้าสมการถดถอยครั้งละตัว โดยเลือกตัวแปรทำนายที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์มากที่สุดเข้าสมการเป็นลำดับแรก ซึ่งในการเลือกตัวแปรทำนายเข้าสมการ จะพิจารณาสมการความถดถอยอย่างง่าย นั่นคือให้สร้างสมการถดถอยอย่างง่ายระหว่าง Y กับ X ครั้งละตัว

$$Y = \beta_0 + \beta_i X_i + e ; i = 1, \dots, k$$

แล้วเลือกตัวแปรทำนายที่สัมพันธ์กับ Y มากที่สุด โดยพิจารณาสถิติทดสอบ t หรือ F ในการทดสอบสมมติฐาน

ถ้ายอมรับ H_0 ทุกค่าของ i แสดงว่าไม่มีตัวแปรทำนายตัวใดที่มีความสัมพันธ์กับ Y จึงไม่ต้องทำต่อไป ถ้าปฏิเสธ H_0 สำหรับบางค่าของ i แสดงว่ามี X_i บางตัวที่มีความสัมพันธ์กับ Y ดังนั้น จะเลือกตัวแปรทำนายที่มีความสัมพันธ์กับ Y มากที่สุด แล้วทำการเลือกตัวแปรทำนายที่มีความสัมพันธ์กับ Y อย่างมีนัยสำคัญสูงสุดเข้าสมการความถดถอย ทำเช่นนี้จนกระทั่งไม่มีตัวแปรทำนายตัวใดที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับตัวแปรเกณฑ์ แสดงว่าสมการที่ได้เป็นสมการความถดถอยที่เหมาะสม

4. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนหรือแบบขั้นบันได (Stepwise Multiple Regression Analysis)

เป็นวิธีการเลือกสมการความถดถอย โดยใช้หลักเกณฑ์ของทั้งวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบถดถอยหลัง และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเดินหน้ารวมกัน กล่าวคือ ในแต่ละขั้นของการเพิ่มตัวแปรเข้าไปในสมการทีละตัวจะมีการคำนวณ partial F ของตัวแปรทำนายอื่นๆ ที่มีอยู่ในสมการเดิม การที่ต้องตรวจสอบค่า partial F ของตัวแปรทำนายที่มีอยู่เดิมนั้น เนื่องจากตัวแปรทำนายเดิมนั้นอาจไม่เหมาะสมที่จะอยู่ในสมการใหม่ เพราะตัวแปรเดิมอาจมีความสัมพันธ์กับตัวแปรใหม่ ซึ่งการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเดินหน้าไม่ได้ตรวจสอบในเรื่องนี้ นั่นคือ เมื่อรวมตัวแปรทำนายใดไว้ในสมการแล้ว จะไม่กำจัดออกไปในขั้นตอนต่อไป และวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบถดถอยหลังก็เช่นเดียวกัน คือ จะไม่นำตัวแปรทำนายที่เอาออกไปแล้วกลับมาพิจารณาอีก

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

1. หลักการจัดการเรียนการสอน

วันเพ็ญ จันท์เจริญ (2542: 13) กล่าวว่า การเรียนการสอนถือว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกันระหว่างการสอนของครูและการเรียนของผู้เรียน เป็นการกระทำหรือปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นทั้ง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้สอนและฝ่ายผู้เรียนโดยมีเป้าหมายหลักที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

ชุตีรัตน์ เจริญสุข (2542: 28) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ หลักสูตรและเนื้อหาสาระ ครูผู้สอน ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน ในขณะที่ บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544: 76-77) ให้ความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนควรมุ่งเน้นในด้านต่างๆดังต่อไปนี้

1. การสอนที่มีผู้สอนเป็นกลุ่ม เป็นแนวคิดในการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างถูกต้อง ช่วยจัดปัญหาที่แท้จริงของการเรียนการสอน คือ กลุ่มครูต้องรับผิดชอบร่วมกันในเรื่องของสถานที่ที่ใช้สอนและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ การสอนที่ใช้ผู้สอนเป็นกลุ่มจะสอนข้อเท็จจริงต่างๆ แก่ผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ ฝึกปฏิบัติงานแบบยืดหยุ่นและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดมีความคิดสร้างสรรค์
2. การแยกคณะผู้ทำงานเป็นส่วน จะทำให้การเรียนการสอนในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. การสอนโดยไม่แบ่งระดับชั้นเรียน ช่วยพัฒนาความคิดของตนเองให้กับผู้เรียนแต่ละคน การสอนแบบนี้ต้องการผู้สอนที่มีความสามารถและมีทักษะมาก

ทิตนา แคมมณี และชนาธิป พรกุล (2544: 35-49) กล่าวถึงบริบททางการเรียนการสอนว่า ขณะที่ครูกับผู้เรียนอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนนั้น จะเห็นได้ชัดว่าองค์ประกอบสำคัญที่มักส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนโดยทั่วไป คือ ตัวครูผู้สอนผู้เรียนสาระ/เนื้อหา รวมทั้งวิธีการเรียนการสอน ซึ่งถ้าคิดเพียงผิวเผินจะพบว่ามีไม่มากนัก แต่ในความเป็นจริงแล้ว ถ้าวิเคราะห์อย่างละเอียดจะพบว่ามียุทธศาสตร์ประกอบอื่นๆ แฝงอยู่อีกเป็นจำนวนมากซึ่งหากครูกำลังนึกการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษามีความเข้าใจอย่างแท้จริงแล้ว จะสามารถศึกษาและแก้ปัญหาทางการเรียนรู้อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

อารียา รัตน์หมื่นจิตร (2544: 17) กล่าวว่ากำจัดการเรียนการสอนหมายถึงกำจัดการสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้โดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย

อนึ่ง สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2548: 1) ได้ให้แนวคิดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพและเต็มศักยภาพ มีกระบวนการที่เป็นระบบ มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าไปร่วมดำเนินการ มีรูปแบบขั้นตอนกติกาและวิธีดำเนินการที่มีคุณภาพ มีทรัพยากรต่างๆ ที่เหมาะสมสนับสนุนและต้องมีกระบวนการวัดประเมินผลกำจัดการเรียนรู้ที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดผลผลิตที่พึงประสงค์ต่อการจัดการศึกษาซึ่งได้แก่ผู้เข้ารับการศึกษานั้นเอง

ทิตนา แคมมณี (2551: 4) กล่าวว่ากำการเรียนการสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ทักษะและเจตคติต่างๆ โดยมีการเตรียมการวางแผนตามหลักวิชาการ มีขั้นตอนหรือกระบวนการสอนที่เป็นแบบแผนชัดเจน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นการใชศาสตร์ในการสอนมากกว่าในเรื่องของ “กำสอน” นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายสูงสุดของกำจัดการเรียนการสอนซึ่งก็คือ กำถ่ายทอดความรู้ทักษะและเจตคติเพื่อให้ผู้เรียนเกิด “กำเรียนรู้” อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งองค์ประกอบของกำจัดการเรียนการสอน คือ ผู้สอน เนื้อหาบทเรียน สื่อหรือวิธีการ และผู้เรียน

สรุปได้ว่า กำจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ โดยอาศัยเทคนิควิธีการสอนกำจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและการวัดผลประเมินผลเป็นเครื่องมือตรวจสอบกำบรรลุตามจุดประสงค์การสอนดังกล่าว กำสอนที่ดียอมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้สอนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนที่

สอนอย่างมีหลักการ มีความรู้และมีทักษะจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้การดำเนินการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 6-9) สรุปลงว่า องค์ประกอบของการสอนสามารถวิเคราะห์แยกแยะออกได้เป็นองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบรวม หมายถึง องค์ประกอบด้านโครงสร้างที่มาประกอบกันเป็นการสอน ได้แก่ ครูหรือผู้สอนหรือวิทยากร นักเรียนหรือผู้เรียน หลักสูตรหรือสิ่งที่จะสอน และด้านองค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบด้านรายละเอียดของการสอน ซึ่งในที่นี้ ได้แก่ การตั้งจุดประสงค์การสอน การกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อประกอบการสอน และการวัดประเมินผล และยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า องค์ประกอบรวมเป็นส่วนสร้างให้เกิดการสอน ส่วนองค์ประกอบย่อยเป็นส่วนช่วยเสริมให้การสอนมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าแก่ผู้เรียน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542: 12-14) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การจำแนกบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรประกอบด้วย 1) การเตรียมตัวเอง คือ ครูต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้เป็นแหล่งความรู้ สามารถให้คำแนะนำปรึกษา ให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน ครูจึงจำเป็นต้องเตรียมตนเองด้วยการอ่าน ศึกษาค้นคว้า ทดลองปฏิบัติในหัวข้อเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบ รวมทั้งศึกษาข้อมูลและเรียนรู้ประสบการณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน 2) การเตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูเปลี่ยนไปจากการเป็นผู้บอกเล่ามวลความรู้ ครูจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองในสถานที่ต่างๆ ทั้งในและนอกเวลาเรียน 3) การเตรียมกิจกรรมการเรียน ครูต้องวิเคราะห์จุดประสงค์ของการเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อความรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนตามที่กำหนดบนพื้นฐานความสามารถและความสนใจของผู้เรียน 4) การจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ โดยครูจะเป็นผู้พิจารณาและกำหนดว่าควรจะใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ใดประกอบเพื่อให้กิจกรรมการเรียนดังกล่าวบรรลุผล พร้อมทั้งยังต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ให้พร้อม เพื่อให้การเรียนรู้ในครั้งนั้นๆ บรรลุผลและ 5) การเตรียมการวัดและประเมินผล โดยต้องวัดประเมินให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และครอบคลุมทั้งในส่วนของการวัดและผลงงานที่เกิดขึ้น ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยโดยควรเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

อนึ่ง บรรเทา กิตติศักดิ์ (2543: 20) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนในเตรียมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทำนองเดียวกันว่า ควรต้องกำหนดเนื้อหาและวิธีการสอน ซึ่งได้แก่ การกำหนดจุดประสงค์ วิธสอน กิจกรรม สื่ออุปกรณ์การสอน วิธีการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ ในส่วนของวิธีการสอน ควรจะเน้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองจากสื่ออุปกรณ์ที่กำหนด รวมทั้ง การวัดประเมินผลตนเองโดยการ 1) จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียน จูงใจเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 2) จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการแบบต่างๆ

และฝึกการคิดสร้างสรรค์ 3) เอาใจใส่และช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคลด้วยความหวังดีและมีเมตตาต่อผู้เรียน 4) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิดและประเมินปรับปรุงตนเอง 5) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ภายในกลุ่ม 6) ใช้สื่อประกอบการสอน และควรมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ 7) จัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตจริง ทั้งนี้ แหล่งเรียนรู้้อาจจะเป็นห้องสมุด สื่อ นวัตกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและแหล่งข้อมูลในชุมชน 8) ฝึกระเบียบวินัยในตนเองและการชี้แนะตนเอง ผู้สอนต้องสร้างเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 9) สังเกตและประเมินตนเอง สังเกตส่วนดี ส่วนด้อยที่จะต้องปรับปรุงผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สังเกตการทำงานของนักเรียนและการแสดงออก นอกจากนี้ ทิศนา ขัมมณี (2551: 204) สรุปว่า องค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับระบบการเรียนการสอนที่แท้จริงควรประกอบด้วย 1) ลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถทางสติปัญญา อัตราการเรียนรู้ ลักษณะการเรียนรู้และประสบการณ์เดิม 2) จุดประสงค์ของการสอน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจทักษะ/กระบวนการ เจตคติและค่านิยม 3) เนื้อหาสาระที่จะสอน ได้แก่ ข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดา ความคิดรวบยอดและหลักการ การคิดแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทักษะ/กระบวนการและคุณลักษณะและเจตคติ 4) การเตรียมความพร้อม ได้แก่ การเตรียมสภาพแวดล้อมและการเร้าความสนใจ 5) ดำเนินการสอน ได้แก่ การเลือกกลวิธีการสอน การเลือกกิจกรรมการสอน และการเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอน 6) กิจกรรมส่งเสริมทักษะ ได้แก่ การช่วยเหลือเด็กที่เรียนช้า การสั่งงาน 7) กิจกรรมสนับสนุน ได้แก่ การสรุปบทวนและการส่งเสริมเด็กเก่ง 8) การควบคุมและตรวจสอบการวัดความรู้ก่อนสอน การใช้คำถาม การสร้างเสริมกำลังใจและการวัดผลหลังการสอน 9) สัมฤทธิ์ผลของการสอบ 10) การปรับปรุงแก้ไข ดังนั้น ระบบจึงมีความสำคัญในการช่วยให้งานต่างๆ บรรลุผลตามเป้าหมาย หากผู้สอนนำความรู้เรื่องระบบไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนหรือออกแบบนวัตกรรมก็จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพบรรลุผลตามเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การเตรียมการจัดการเรียนการสอนเป็นเรื่องสำคัญที่ครูผู้สอนควรตระหนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ จัดเตรียมเนื้อหาสาระ สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ วางแผนการสอน และดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตร โดยคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศที่ดี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความสนใจ ความต้องการ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน โดยมีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และควรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนา และแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้วย

3. การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

สมิตรา อังวัฒนกุล (2540: 30) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษไว้ว่า การสอนภาษามีใช้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาษา แต่เน้นการฝึกใช้ภาษา ไวยากรณ์เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ภาษา ดังนั้น ผู้สอนจึงควรสอนภาษาในแบบที่เจ้าของภาษาใช้พูดหรือสนทนา โดยควรเลือกให้เหมาะสมกับบริบท และระดับชั้นของผู้เรียน ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 128-129) ตั้งข้อสังเกต

ว่าการจัดการเรียนการสอนภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนภาษาอังกฤษเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอนตลอดจนกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนทฤษฎีและวิธีการต่างๆมากมายทฤษฎี และวิธีการเหล่านี้ได้แก่การศึกษาถึงความต่อเนื่องตามลำดับของเนื้อหา หน้าที่ของภาษา ความหลากหลายของภาษาวัฒนธรรมและการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกัน จึงทำให้เกิดความหลากหลายของแนวคิด และก่อให้เกิดเทคนิควิธีสอนที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น ผู้สอนจึงควรศึกษาแนวคิดและเทคนิควิธีการสอนที่ตนจะเลือกใช้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เสียก่อน

ในปัจจุบัน มีแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมากมายหลายแนวคิด และแต่ละแนวคิดจะกล่าวถึงการวิเคราะห์สังเคราะห์หรือกรอบในการพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน แนวการสอนและวิธีการจัดการเรียนรู้ แนวคิดต่าง ๆ จะช่วยครูผู้สอนในการตัดสินใจการวางแผนการจัดการเรียนการสอน รวมทั้ง การคัดเลือกกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนการพัฒนาสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจึงควรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดดังกล่าว เพื่อช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ได้แก่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545: 105-106)

1. แนวการสอนภาษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. การสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้าน
4. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
5. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
6. การจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหา
7. การสอนภาษาแบบองค์รวม
8. การเรียนรู้จากการทำโครงการ
9. การเรียนรู้ที่เน้นภาระงาน
10. การสร้างองค์ความรู้
11. แบบ 4 MAT
12. การตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR)

บังอร พานทอง (2550: 129) ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ด้านภาษาและสติปัญญาซึ่งจะเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ศาสตร์อื่นๆ ในอนาคตการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสติปัญญาได้แก่

1. การเรียนรู้ภาษาจากรวบรวมกรณทำให้ผู้เรียนได้แบบอย่างภาษาที่หลากหลาย เข้าใจวิธีการขึ้นต้นเรื่องราวและการสรุปเรื่องรู้จักรูปแบบการใช้ภาษา การบรรยายและการอธิบายตัวละคร สภาพแวดล้อม องค์ประกอบหรือฉากต่างๆ ของเรื่อง การดำเนินเรื่อง การสร้างปมปัญหา การแก้ปัญหา การใช้สำนวนภาษาและคำศัพท์ที่น่าสนใจ ตลอดจนคติเตือนใจที่ได้จากการอ่านวรรณกรรมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาในอนาคตได้ทั้งสิ้น

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน โดยการจัดกิจกรรมการอ่านหรือเล่าเรื่องที่นำเสนอใจให้เด็กฟังเป็นประจำ หรืออาจเป็นกิจกรรมการอ่านหนังสือร่วมกันทั้งเด็กและพ่อแม่หรือครูได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน มีการซักถามโต้ตอบและอธิบายขยายความเพื่อก่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ การคาดเดา ความหมายของเนื้อความภาษาที่อ่าน ซึ่งถ้าหากทำเป็นกิจกรรมประจำเด็กจะเกิดความเคยชินและรักการอ่านในที่สุด

3. กิจกรรมการอ่านร่วมกันและการช่วยเหลือด้านการอ่านเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านภาษาและรูปแบบตัวภาษา ตลอดจนการนำภาษาไปใช้ในชีวิตประจำวัน ฝึกทักษะการสังเกต การคิดวิเคราะห์จากการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) การฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการตอบคำถาม การตั้งคำถาม ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาสติปัญญาของเด็กทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษหมายถึง การเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย เป็นขั้นตอน ไม่สับสน และจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน รวมถึงการกำหนดกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความต้องการและความสามารถที่แตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

4. การวัดผลประเมินผลทางภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2540: 127-128) ได้กล่าวถึงการวัดและประเมินผลการเรียนภาษาว่า การวัดควรคำนึงถึงการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนหลายๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ซึ่งต้องใช้วิธีการวัดหลายๆ แบบเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมทั้งด้านจุดมุ่งหมาย ด้านเนื้อหา เจตคติและทักษะ โดยครูควรวัดผลการเรียนของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และคำนึงถึงหลักการทางด้านวิชาการการประเมินเพื่อให้ได้ผลการวัดที่เชื่อถือได้

นงเยาว์ นามคำ (2542: 26) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลเพื่อวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนั้น ควรเป็นการวัดที่ตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยให้ครอบคลุมทั้งการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน มีการวัดประเมินผลทั้งภาคปฏิบัติ ความรู้และเจตคติโดยใช้เครื่องมือวัดประเมินผลที่หลากหลาย มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องในทุกๆ คาบเรียนที่สอน โดยให้โอกาสผู้เรียนได้ตรวจสอบตนเองและประเมินตนเอง ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล โดยบางกิจกรรมครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถร่วมกันตรวจสอบคำตอบกับเพื่อน อภิปรายปรึกษาเพื่อให้ได้คำตอบร่วมกัน ทั้งนี้ นักเรียนอาจจะใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

รัชณี โป้ฟ้า (2546: 27) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสามารถทำได้หลายวิธีตามความจำเป็น ถือเป็นเครื่องบ่งชี้ผลทางด้านจัดการเรียนทั้งของครูและของนักเรียนว่า

เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ การสอนของครูได้ผลเพียงใดและนักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดีหรือไม่

นงนุช เอี่ยมสวัสดิ์ (2547: 14-20) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องมีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เป็นระยะๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและเป็นไปตามข้อกำหนดในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

อนึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 245) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลทางภาษาว่า ในจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนควรเป็นผู้แสวงหาเทคนิควิธีการสอนภายในชั้นเรียนให้เกิดความรู้แบบผสมผสาน โดยคาดหวังว่าผู้เรียนจะต้องมีความรู้และทักษะทางภาษา ด้วยการนำความรู้จากกระบวนการเรียนรู้ทางภาษา ตลอดจนกระบวนการต่างๆ มาผนวกเข้ากับความรู้ที่เกิดขึ้นภายในตน และสามารถใช้ภาษาตามสถานการณ์ต่างๆ ได้จริง ส่วนลักษณะของภาษาที่นำมาประเมิน ควรเป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารตามสภาพจริง คือ เป็นข้อความที่สมบูรณ์ในตัวเอง เป็นภาษาที่เจ้าของภาษาใช้ มีความเป็นธรรมชาติอยู่ในบริบท ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน กำหนดให้มีการวัดประเมินความสามารถในการใช้ภาษาตามสถานการณ์อย่างครอบคลุม นั่นคือ ต้องประเมินทั้งด้านความรู้ ซึ่งหมายถึงเนื้อหาทางภาษา ซึ่งประกอบด้วยเสียง คำศัพท์ โครงสร้าง ไวยากรณ์ และประเมินด้านความสามารถหรือประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง ทักษะในการนำความรู้ไปใช้ การเลือกใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับความคิดและสถานการณ์ รวมถึงการประเมินขอบเขตของการใช้ภาษา นั่นคือ สมรรถภาพในการสื่อสาร ซึ่งหมายถึงทักษะการรู้จักปรับตนของผู้เรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการสื่อสาร ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 4 สมรรถภาพย่อยดังนี้

1. สมรรถภาพทางภาษา (Linguistic Competence) เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสามารถในการใช้เนื้อหาภาษา ได้แก่ การเปล่งเสียง การสร้างคำ การใช้คำศัพท์ และโครงสร้างประโยค

2. สมรรถภาพทางด้านภาษาศาสตร์สังคมและวัฒนธรรม (Social Linguistic and Social Cultural Competence) เป็นความสามารถในการรู้จักใช้ภาษาตามวัฒนธรรมทางสังคม รู้จักปรับภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและกฎเกณฑ์ทางสังคมตามบทบาท และสถานการณ์ในสถานการณ์การสื่อสาร

3. สมรรถภาพทางการเรียบเรียงถ้อยคำ (Discursive Competence) เป็นความสามารถในการเรียบเรียงลำดับความคิด เชื่อมโยงประโยคเป็นข้อความหลัก ข้อความรอง รายละเอียดตามบริบท ไม่ว่าจะ เป็นข้อความที่สื่อสารด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร

4. สมรรถภาพทางยุทธศาสตร์การสื่อสาร (Strategic Competence) เป็นความสามารถในการใช้วิธีการทดแทนต่างๆ เพื่อดำเนินการสื่อสารให้ต่อเนื่อง เช่น การอธิบายคำด้วยท่าทางหรือด้วยการใช้ประโยคเทียบเคียง

สรุปได้ว่า การวัดประเมินผลทางภาษาอังกฤษมิได้เป็นลักษณะเส้นตรงแต่เป็นแบบวงจรโดยแต่ละส่วนมีหน้าที่ให้ข้อมูลแก่กันและกันโดยผู้สอนควรนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนเพื่อช่วยให้นักศึกษาได้ทบทวนสิ่งที่นักศึกษาได้เรียนมาและเกิดความรู้สึกภูมิใจในผลที่เกิดกับตนเอง

เอกสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นโรงเรียนการเรือนแห่งแรกของประเทศไทยชื่อ “โรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือน” สังกัดกองอาชีวศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ) เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ.2477 ที่วังกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดฝึกอบรมการบ้านการเรือนสำหรับสตรี หลักสูตร 4 ปี และได้เริ่มเปิดสอนหลักสูตรฝึกอบรมครูการเรือนขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมผู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพครูในแขนงดังกล่าวนี้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2480 ได้ย้ายมาอยู่ที่วังจันทร์เกษม หรือกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน และได้เปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือนมาเป็น “โรงเรียนการเรือนวังจันทร์เกษม” สังกัดกองและกรมเดิม โดยเปิดสอนหลักสูตรมัธยมศึกษา (หลักสูตร 3 ปี) และหลักสูตรการเรือนชั้นสูง (หลักสูตร 3 ปี) เพิ่มเติม

ในปี พ.ศ. 2484 ได้ย้ายจากวังจันทร์เกษมมาตั้งอยู่ในบริเวณสวนสุนันทาบนพื้นที่ประมาณ 37 ไร่ ซึ่งเป็นบริเวณที่ตั้งของมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนการเรือนพระนคร” และได้ย้ายสังกัดจากกองอาชีวศึกษาไปสังกัดกองการฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษา ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการก็ได้จัดตั้ง “โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ” ขึ้นภายในบริเวณพื้นที่เดียวกันกับโรงเรียนการเรือนพระนคร สังกัดกองการฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษา แต่แยกส่วนการบริหารจัดการออกจากกัน

เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งกรมการฝึกหัดครูขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม ฉบับ พ.ศ. 2497 เพื่อรวมการฝึกหัดครูที่จัดขึ้นในกรมต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อเป็นการประหยัดและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปรับปรุงการผลิตครู ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โรงเรียนการเรือนพระนครจึงย้ายมาสังกัดกรมการฝึกหัดครู ในปี พ.ศ. 2498 และได้โอนย้ายแผนกฝึกหัดครูอนุบาลจากโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศมาสังกัดโรงเรียนการเรือนพระนคร

ปี พ.ศ. 2499 โรงเรียนการเรือนพระนครได้เปิดสอน หลักสูตร ป.กศ. (คหศาสตร์) เป็นปีแรกและเป็นแห่งแรกของประเทศไทย ในขณะเดียวกันก็เปิดสอนหลักสูตรประโยคครูการเรือน ประโยคครูอนุบาล ระดับ ป.ป. (หลักสูตรครูประถม) และประโยคครูมัธยมศึกษาเรือนควบคู่กันไปด้วย

ปี พ.ศ. 2501 เปิดสอนหลักสูตร ป.กศ. และ ป.กศ. (ชั้นสูง) เรื่อยมาจนถึง พ.ศ. 2504 กระทรวงศึกษาธิการประกาศยกฐานะโรงเรียนการเรือนพระนครเป็นวิทยาลัยครู ชื่อ “วิทยาลัยครูสวนดุสิต” สังกัดกองการฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู

ปี พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2518 มีผลบังคับใช้ ในที่นี้กรมการฝึกหัดครูได้ปรับปรุงหลักสูตรขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็น

หลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู พ.ศ. 2519 ทำให้วิทยาลัยครูสามารถเปิดสอนได้ถึงระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ ยังได้มีการรวมโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศกับการฝึกหัดครูอนุบาลเข้าด้วยกัน เป็นภาควิชาการอนุบาลศึกษา สังกัดคณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต และได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศเป็น “โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ” และเปิดสอนระดับปริญญาตรี หลักสูตรสภาการฝึกหัดครู วิชาเอกการอนุบาลศึกษาเป็นครั้งแรก

พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2518 ทำให้วิทยาลัยครูมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทั้งระบบบริหารและวิชาการ ตำแหน่งหัวหน้าสถานศึกษาของวิทยาลัยครูได้เปลี่ยนไปเป็น “อธิการวิทยาลัย” พร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้บริหารส่วนราชการอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นส่วนราชการที่ประกอบด้วย อธิการ รองอธิการฝ่ายบริหาร รองอธิการฝ่ายวิชาการ และรองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษา สำนักงานอธิการ ประกอบด้วยแผนกต่าง ๆ 12 แผนกด้านงานวิชาการ ได้จัดตั้งให้มีคณะวิชา 3 คณะ คือ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (มีภาควิชาในสังกัดคณะ 11 ภาควิชา) คณะวิชาครุศาสตร์ (มีภาควิชาในสังกัด 7 ภาควิชา) และคณะวิชาวิทยาศาสตร์ (มีภาควิชาในสังกัด 9 ภาควิชา)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นผลให้วิทยาลัยครูมีการก่อสร้างและปรับปรุงอาคารสถานที่เพื่อใช้เป็นสำนักงานและห้องเรียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และถึงแม้ว่าจะมีการปรับปรุงโครงสร้าง ระบบบริหารและระบบวิชาการใหม่ แต่วิทยาลัยครูสวนดุสิตก็ยังคงมีการจัดการศึกษาในสาขาเดียว คือ สาขาวิชาการศึกษาตามหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. สูง) และระดับปริญญาตรี 4 ปี และ 2 ปี ต่อเนื่อง (ครุศาสตรบัณฑิต) จำนวน 11 วิชาเอก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ทั่วไป คหกรรมศาสตร์ ศิลปศึกษาศึกษาพิเศษ การอนุบาลศึกษา การประถมศึกษา อุตสาหกรรมศิลป์ และคณิตศาสตร์)

ในปี พ.ศ. 2528 หลังจากที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2518 เป็นพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 จึงทำให้วิทยาลัยครูสามารถเปิดสอนสายวิชาการอื่นได้ นอกเหนือจากสายวิชาซีพครู วิทยาลัยครูสวนดุสิตจึงเริ่มเปิดสอนสายวิชาการอื่น โดยเริ่มเปิดหลักสูตรระดับอนุปริญญา 3 วิชาเอก คือ อนุปริญญาศิลปศาสตร์ (อ.ศศ.) ได้แก่ วิชาเอกวารสารและการประชาสัมพันธ์ ภาษาอังกฤษ และออกแบบนิเทศศิลป์ และอนุปริญญาวิทยาศาสตร์ (อ.วท.) 3 วิชาเอก ได้แก่ การอาหาร ผ้าและเครื่องแต่งกาย และศิลปประดิษฐ์ ทั้งนี้ ได้มีการเปิดรับสมัครนักศึกษาชายเข้าเรียนเป็นสหศึกษาเป็นปีแรก

พ.ศ. 2529-2534 วิทยาลัยครูสวนดุสิตได้ขยายการเปิดรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สายวิชาการอื่นเพิ่มขึ้นหลายวิชาเอก ในสาขาวิทยาศาสตร์บัณฑิตและศิลปศาสตรบัณฑิตทั้งในระดับปริญญาตรี 4 ปี และปริญญาตรีต่อเนื่อง มีการเปิดสอนนักศึกษาตามโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) รุ่นแรกในปี พ.ศ. 2529 โดยเปิดสอนทั้งสายวิชาซีพครูและสายวิชาการอื่นในระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรี

พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อ “สถาบันราชภัฏ” แก่วิทยาลัยครูทั่วประเทศ

พ.ศ. 2538 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 ส่งผลให้วิทยาลัยครูสวนดุสิตเปลี่ยนชื่อเป็น “สถาบันราชภัฏสวนดุสิต” สังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ จากพระราชบัญญัติฉบับนี้ทำให้สถาบันราชภัฏสวนดุสิตสามารถขยายการจัดการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง และหลากหลายรูปแบบมากขึ้น มีการเปิดสอนตามหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มีผู้สนใจสมัครเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก ทั้งภาคปกติและภาคสมทบ นอกจากนี้ ยังได้ร่วมมือกับองค์กรภายนอก เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาด้วยการจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกสถาบันขึ้นจำนวน 3 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์ซูเปอร์เซฟ ศูนย์องค์การเภสัชกรรม และศูนย์อรรถวิทย์ โดยเปิดสอนระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรี และรับนักศึกษามหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2540 มีการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้น และได้เริ่มเปิดสอนระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจ (Master of Business Administration) โดยร่วมมือกับ Victoria University ประเทศแคนาดา และเปิดศูนย์การศึกษานอกสถาบันเพิ่มขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร (ศูนย์จรัญสนิทวงศ์ ศูนย์พงษ์สวัสดิ์ และศูนย์สุขโขทัย) เป็นปีที่สถาบัน ฯ ได้ทุ่มเทเงินงบประมาณเป็นจำนวนมากในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและเป็นฐานข้อมูลระบบการสอนทางไกล (Video-conference) และระบบห้องสมุดเสมือน (Virtual Library) ที่สมบูรณ์แบบได้ถูกพัฒนาขึ้นมาเป็นครั้งแรกในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย

ในช่วงปีพ.ศ. 2541-2546 เป็นช่วงระยะเวลาที่สถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้ขยายการจัดการศึกษาออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งการเปิดสอนในหลักสูตรใหม่ ๆ เพิ่มเติมและการขยายศูนย์การศึกษาออกไปยังเขตปริมณฑลและต่างจังหวัด (ศูนย์ดุสิตพัฒนิกายการสยาม ศูนย์เซ็ลทรัลปิ่นเกล้า ศูนย์อิมพีเรียล บางนา ศูนย์นครนายก ศูนย์ปราจีนบุรี ศูนย์ธนาลภกรณ์ ศูนย์บุษยามาส ศูนย์พัฒนิกายการสยาม ศูนย์นครปฐม ศูนย์ชลบุรี ศูนย์พัทยา ศูนย์สระบุรี ศูนย์พะเยา ศูนย์ลำปาง ศูนย์ระนอง 2 ศูนย์พิษณุโลก ศูนย์ตรัง ศูนย์ลุมพินี และศูนย์หัวหิน) เนื่องจากมีผู้สนใจเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก ประกอบกับพื้นที่เรียนภายในสถาบันอยู่ในระหว่างการก่อสร้างและปรับปรุงใหม่

ทางด้านการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาก็ได้มีการจัดการศึกษาทั้งในระดับปริญญาโท (ครุศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต และนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต) และเปิดสอนในระดับปริญญาเอกเป็นครั้งแรก (พ.ศ. 2545) หลักสูตรการจัดการดุขฎิบัณฑิต (Doctor of Management)

ในปีพ.ศ. 2547 สถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้มีการปรับเปลี่ยนสถานภาพจาก “สถาบัน” ไปเป็น “มหาวิทยาลัย” ตามประกาศพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ชื่อว่า “มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2548-2551 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตมีการปรับเปลี่ยนในด้านต่าง ๆ ทั้งโครงสร้างของระบบบริหารและการบริหารจัดการทางด้านวิชาการ รวมทั้งผลจากการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งทำให้มหาวิทยาลัยต้องกำหนดแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตจัดอยู่ในกลุ่ม

มหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม จัดการเรียนการสอนและภารกิจอื่นทั้งในมหาวิทยาลัยและศูนย์การศึกษานอกมหาวิทยาลัยที่กระจายอยู่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ทุกภูมิภาคของประเทศ

ตลอดระยะเวลากว่า 70 ปี พัฒนาจากโรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือนมาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต การพัฒนาความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเข้มแข็งของความสามารถทางวิชาการที่มีมาอยู่เดิม และปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตได้กำหนดอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นความเชี่ยวชาญดั้งเดิม และโดดเด่นเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งสาขาวิชาที่มีความพร้อมสามารถตอบสนองความต้องการของสังคม และท้องถิ่นมีทั้งหมด 4 ด้าน คือ

1. ด้านการศึกษาปฐมวัย
2. ด้านอุตสาหกรรมอาหาร
3. ด้านอุตสาหกรรมบริการ
4. ด้านพยาบาลศาสตร์

การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ การนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ ตลอดจนการบริหารจัดการที่เป็นรูปแบบของสวนดุสิตจากภาวะผู้นำขององค์กรได้หล่อหลอมและสร้างเป็นวัฒนธรรมของสวนดุสิตที่มีความโดดเด่นและสามารถอยู่รอดได้ภายใต้สถานการณ์ของการแข่งขัน และสิ่งแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความเข้มแข็งในวัฒนธรรมของสวนดุสิตอยู่ในรูปแบบดังนี้

1. การมีบุคลิกภาพที่ดี
2. การศึกษาหาความรู้และพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ
3. ความมีวินัยและการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
4. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์
5. ความมีระเบียบและประณีตในงานที่ทำ
6. มีความรู้จริงในสิ่งที่ทำ

อันนำมาซึ่งความเป็นตัวตนของ “สวนดุสิต” ในวันนี้ และเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาต่อไปในอนาคต

ปรัชญา

เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความสามารถในการสร้างความเข้มแข็งในการอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน (Sustainable Survivability)

วิสัยทัศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางที่มีอัตลักษณ์โดดเด่นด้านอุตสาหกรรมอาหาร การศึกษาปฐมวัย อุตสาหกรรมบริการ และการพยาบาลและสุขภาพ ภายใต้กระบวนการพัฒนานบนพื้นฐานของความเป็นเลิศ

พันธกิจ

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริม วิชาการและวิชาชีพชั้นสูง สร้างบัณฑิต วิจัย บริการทางวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น ริเริ่ม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาองค์ความรู้ในด้านที่มีความเชี่ยวชาญ และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และพบว่ามียุอยู่ในวงที่ค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ในที่นี้ จึงขอ นำเสนอข้อสรุปการศึกษาวิจัยด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มีเนื้อหาข้อสรุปใกล้เคียง ที่สุดกับการศึกษาในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

เรณู ดวงมณี (2546) ได้ศึกษาถึงผลของการใช้วีดิทัศน์ประกอบการสอนที่มีต่อความสามารถ ในการเรียนภาษาอังกฤษ ด้านทักษะการฟังและการพูดของนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสกลนคร พบว่า ภายหลังจากการสอนโดยใช้เทคนิคการใช้สื่อ วีดิทัศน์ประกอบการสอนแล้ว ผู้เรียนมีความสามารถในด้านทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งยังมีความมั่นใจในตนเองในขณะที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ มากขึ้นด้วย

วันวิสาข์ เพ็ชรรัตน์มณี (2548) ศึกษาถึงการใช้สื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอนเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล คณะ เกษตรศาสตร์ นครศรีธรรมราช พบว่า หลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอนนักศึกษามี ความสามารถด้านการฟังและพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วราภรณ์ ชนะพันธุ์ (2548) ศึกษาผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทางด้านภาษาอังกฤษ เรื่อง การ สอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมทางภาษาสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนวัดป่าไผ่ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมที่ใช้กิจกรรมทางภาษา มากที่สุด โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสารจากการใช้กิจกรรมทางภาษาในภาคทฤษฎีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และตัว ครูผู้สอนเองก็มีความสามารถในการสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมทาง ภาษาในระดับดีมาก

สุภา ชูกุล (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเรียน MINI ENGLISH PROGRAMME ของ นักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกเรียน MINI ENGLISH PROGRAMME ของนักเรียนในระดับช่วงชั้น ช่วงชั้นที่3 โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีดังนี้ 1) ปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกเรียน MINI ENGLISH PROGRAMME ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ การสนับสนุนของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกเรียน MINI ENGLISH PROGRAMME ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีถึง 4 ปัจจัย ซึ่งได้แก่ ทศนคติที่มีต่อวิชาภาษาอังกฤษ ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน รวมทั้งลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกเรียน MINI ENGLISH PROGRAMME ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้น นอกจากนี้ ยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเรียน MINI ENGLISH PROGRAMME ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ทศนคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ และความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน

วรรณวิภา ชื่นสงวน. (2552) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ในการเรียนร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 202 คน โดยศึกษาปัจจัย 3 ด้านคือ 1) ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนิสัยทางการเรียน 2) ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง การสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองและ 3) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ในการเรียนร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 7 ปัจจัยด้วยกัน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษ ส่วนปัจจัยด้านส่วนตัวซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในการเรียนร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ทั้งนี้ ยังพบว่าปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การรับรู้ในการเรียนร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปยังตัวพยากรณ์ที่ส่งผลน้อยที่สุดมีด้วยกัน 4 ปัจจัยคือ ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษ

สรุษา อนันตพุกษา (2552) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนคันทนาเยาว (ธารินเจริญสงเคราะห์) เขตคันทนาเยาว กรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ทศนคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาในการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนคันนายาว (ธารินเจริญสงเคราะห์) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษนิตยสารทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และสุขภาพจิตของผู้เรียน

ไพบุลย์ สุขวิจิตร (2553) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐาน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยศรีปทุมพบว่า 1) ปัจจัยด้านนักศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมี นัยสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐาน ยกเว้นการเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษเกี่ยวกับ ภาษาอังกฤษ 2) ปัจจัยด้านครอบครัวในส่วนของความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์อย่าง มีนัยสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐาน 3) ปัจจัยด้านห้องเรียนไม่มีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐาน แต่จากการสัมภาษณ์และคำถามปลายเปิดนักศึกษา ได้แสดงความคิดเห็นว่า การสอนและวิธีการสอนของอาจารย์มีความสำคัญต่อการทำให้เกิดความสนใจ เรียนเพิ่มขึ้น 4) นักศึกษาที่มาจากคณะที่ต่างกันจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐานที่แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญ โดยนักศึกษาจากคณะบัญชีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐานดีกว่า นักศึกษาจากคณะศิลปศาสตร์ ถึงแม้ว่านักศึกษาจากคณะศิลปศาสตร์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษพื้นฐานที่ดีกว่านักศึกษาในคณะอื่นๆ ก็ตาม ทั้งนี้ นักศึกษาคณะบัญชีและคณะศิลป- ศาสตร์มีจำนวนนักศึกษาที่แตกต่างกันอยู่มาก ดังนั้น ผลการคำนวณที่ได้จากค่าสถิติจึงไม่สามารถสรุป ได้ 5) นอกจากนี้ ยังพบว่า ความคาดหวังในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นของนักศึกษามีอิทธิพลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 โดยมีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 2.40

ธีราภรณ์ พลายเล็ก (2554) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการพูดภาษาอังกฤษของ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ส่วนใหญ่มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ใน ระดับปานกลาง มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับสูงและ พบว่ามีนักศึกษาที่มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในระดับต่ำจำนวนร้อยละ 8.07 2) ปัจจัยที่มี ผลต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้เรียน คือ กลวิธีการเรียนและลักษณะ นิสัยในเรื่องการใช้ภาษา และปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐาน โดยพบว่า ระดับผลการเรียนมีผลต่อ ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ชาเวส (Chavez, 2007) ศึกษาการนิเทศนักศึกษาด้านการใช้ภาษาในงาน: บทบาทของครู บทบาทของนักศึกษาและการแสดงตน (The orientation of learner language use in peer work : teacher role, learner role and individual identity) ณ มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน ประเทศ สหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่เรียนวิชาภาษาเยอรมันเพื่อใช้ในการทำงาน ใช้ วิธีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม โดยมีอาจารย์ 3 คนจากมหาวิทยาลัยการวิจัยแห่งอเมริกัน มิตเวสเทอร์น (American Midwestern Research University) ทำการสอนระหว่างการทดลองวิจัย ซึ่งอาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) การใช้ภาษาสแลงและถ้อยคำหยาบคาย 2) การ

ได้รับงานที่มอบหมายในลักษณะของการตั้งคำถามโดยครูและเพื่อนในชั้นเรียนตลอดเวลา และ 3) การใช้ภาษาแม่ คือ การใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนตลอดเวลา ซึ่งพบว่านักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มต่างก็ได้เรียนรู้การสร้างแบบการเรียน ในขณะที่อาจารย์สอนเป็นการสร้างบทบาทความเป็นตัวตนของตัวนักศึกษา และการแสดงตัวตนของนักศึกษานี้ สอดคล้องกับทฤษฎีวัฒนธรรมสังคม (Socio-cultural theory) ที่อาจารย์ผู้สอนได้ทดลองใช้ ซึ่งผลการทดลองแสดงให้เห็นถึงบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน และปฏิสัมพันธ์ที่ผู้สอน และนักศึกษามีต่อกัน ในที่นี้ การสังเกตการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะสามารถสรุปแนวทางในการดำเนินกิจกรรมที่สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสอนสนทนาภาษาอังกฤษในชุมชน

Brush และคณะ (Brush et al, 2003) ได้ศึกษาการบูรณาการการใช้เทคโนโลยีในการฝึกอบรมครู ภายใต้โครงการชื่อ พีที 3 @ เอเชีย (Integrating technology in a field-based teacher training program: The PT3@ASU project) ในมลรัฐออริโซนา และพบว่าเทคโนโลยีจะเป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญของครูในอนาคต การใช้เทคโนโลยีพีที 3 (PT 3) ประกอบการจัดการฝึกอบรม ทำให้ครูเกิดความตื่นตัว และช่วยทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน และทำให้การเตรียมการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นไปด้วยความสะดวกง่ายดายมากยิ่งขึ้น และเมื่อมีการนำเทคโนโลยีดังกล่าวไปทดลองใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนก็พบว่านักเรียนมีความสามารถในการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ Cheng (1998) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของบุคคลที่มีต่อการสอบและพบว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ จากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศฮ่องกงจำนวน 2 โรงเรียน ทำให้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า การสอบมีผลกระทบต่อทัศนคติของผู้เรียนในการเรียนภาษาอังกฤษในระดับสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญของการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และมีความต้องการในการเรียนพิเศษเพิ่มมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ครูผู้สอนเองก็ต้องเตรียมการสอนอย่างเข้มข้นก่อนที่จะมีการสอบอีกด้วย

ยังและทราน (Young ; & Tran. 1999) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทัศนคติต่อการเรียนภาษาสองภาษาของผู้ปกครองชาวเวียดนามจำนวน 106 คน ที่มีบุตรหลานเรียนอยู่ที่โรงเรียนในเมืองซานดิเอโก ทั้งนี้ เพื่อศึกษาถึงทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อการสนับสนุนผู้เรียนในการเรียนภาษาสองภาษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ปกครองชาวเวียดนามมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาสองภาษาและยังพบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 81 มีความคิดเห็นว่าการสนับสนุนให้บุตรหลานเรียนในโรงเรียนที่สอนภาษาสองภาษา จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการและจำเป็นต้องใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันในประเทศสหรัฐอเมริกาอีกด้วย ในทำนองเดียวกันงานวิจัยของเนวาเรซและคณะ (Nevarez ; et al.: 2005) แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของตัวครูผู้สอน มีผลต่อคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในที่นี้ ถ้าครูผู้สอนมีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการสอนและการใช้ภาษาได้สองภาษา คือ ภาษาสเปนและภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศ ครูผู้สอนเหล่านี้จะมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนที่ใช้ภาษาสเปนเป็นภาษาแม่ และจัดการเรียนการสอนได้ดีกว่าครูผู้สอนที่รู้แต่ภาษาอังกฤษอย่างเดียว

ผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีหลากหลายปัจจัย ในที่นี้ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้เรียน เช่น ทักษะที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษหรือวิชาภาษาอังกฤษ สุขภาพจิต ลักษณะนิสัยของผู้เรียน และรูปแบบทางการเรียน 2) ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนภาษาอังกฤษจากผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อผู้เรียนในการเรียนภาษาอังกฤษและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และ 3) ปัจจัยด้านตัวครูผู้สอน ซึ่งได้แก่ ทักษะของครูที่มีต่อภาษาอังกฤษความรู้ ทักษะ และความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ การใช้เทคนิควิธีการสอน การเลือกใช้กิจกรรมทางภาษา ความสามารถในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น ดังนั้น ถ้าตัวครูผู้สอน หรือสถาบันการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบททางการเรียนก็จะช่วยให้สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาได้ในที่สุด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตในหลาย ๆ ปัจจัย ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านการปรับตัวด้านการเรียน ปัจจัยด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง ปัจจัยด้านการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครอง ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพของสถานที่เรียน ปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน และปัจจัยด้านเทคนิควิธีการสอนทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของนักศึกษาด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และเป็นแนวทางในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาทักษะในรายวิชาภาษาอังกฤษอื่นๆ ของนักศึกษาต่อไป